ANT

İşgal suçu
işleyenler
işçiyi
işgalle
suçlayamaz!

Haftalık Dergi • 12 Ağustos 1969 • Sayı 137 • 125 Kuruş

İŞÇİ, KOÇ'UN KÖLESİ DEĞİLDİR

3 ağustos | **4** ağustos | **5** ağustos | **6** ağustos

HAFTANIN NOTLARI

Orijinal sosyalizm!

Sudan Devrim Konseyi Başkanı General Gafur El Nimeyri, «Le Monde» Gazetesi'nde yayınlanan bir mülakatında, ülkesini, Latin Amerika sosyalizmi için Küba ne ise, Afrika sosyalizmi için aynı duruma getirmek istediğini açıklamıştır. El Nimeyri, «Kurmak istediğimiz orijinal sistem, askerlerle ilerici siviller arasında bir ortaklığa dayanmaktadır. Yakında kütlelerle de ortaklık kuracak ve kişilerin -iktidarı eleştirmek de dahil olmak üzere- her çeşit özgürlükten yararlanacağı bir sosyalist demokrasi inşa edeceğiz. Bizim sosyalizmimiz, esas bakımından, Sudan'lı, fakat dünyadaki öteki fikir akımlarına açık olacaktır» demiştir. Devrim Konseyi Başkanı, şimdilik yabancı şirketleri millileştirmeyi düşünmediklerini belirttikten sonra, müslüman kardeşleri ve «kapitalizm ve komünizm gibi yabancı ideolojileri kabul ettirmek isteyenleri» siyasi hayattan tamamen silmek niyetinde olduklarını da açıklamıştır. Bu orijinal sosyalizmin, gerçek sosyalizmle nasıl bağdaştırılabileceğini merak edilmektedir!

Pahalılık rekoru!

Uluslararası istatistik rakamlarına göre, Türkiye'de fiyatlar hızla artmakta, artış özellikle zaruri ihtiyaç maddelerinde görülmektedir. Dünya ulusları arasında 1963 yılındaki fiyatlar 100 olarak kabul edilerek yapılan hesaplara göre, dünyada fiyat artış rekoru Brezilya'dadır. İkinciliği elinde bulunduran Türkiye'de fiyatlar 1968'de 215'e yükselmiştir. Yani beş yılda fiyatlar yüzde 72 oranında artmıştır.

Siverek mitingi

Diyarbakır ve Urfa'dan getirilen toplum polislerinin kontrolunda yapılan Siverek Mitingi'nde olaylar çıkmış, bazı konuşmacılar nezaret altına alınmıştır. Haktan İnce, Mehmet Can ve Mahmut Tanses adlarındaki konuşmacıların polis tarafından nezarete alınmasından sonra polisi ve hükümeti protesto eden kalabalığı Diyarbakır ve Urfa'dan getirilmiş polis kuvveti güçlükle dağıtabilmiştir.

Kanlı Pazar Sergisi

Şair - öğretmen Aytekin Gürler'in «Kubilay Destanı», «Vedat Arkadaş» ve «Kanlı Pazar» adlı şiirleri, öğretmen Selma Koyak ile Musa Güran tarafından resimlenerek İstanbul TÖS Şubesi'nde sergilenmiştir. 3-10 Ağustos tarihleri arasında açık tutulan sergi, eylül ayında Teknik Üniversite'de de tekrarlanacaktır.

Çin'in nükleer gücü

Çin Genelkurmay Başkanı General Huang Yung - Sheng, Pekin'de yaptığı bir konuşmada, ülkesinin Rusya ve Amerika ile klasik yada nükleer bir savaş ihtimaline karşı bütün tedbirleri aldığını ve her ikisiyle de gerektiğinde savaşa hazır olduğunu söyleyerek şöyle demiştir: «Emperyalizm ve sosyal emperyalizm (Rusya), Çin halkının tahammülünü bir zaaf belirtisi olarak kabul etmemelidir. Bizi bir savaşa zorladıkları takdirde sonuna kadar mücadele edeceğimizi bilmeleri gerekir.»

İlk çoban grevi

Polatlı'nın Sakarya Köyü çobanları, tokat atan köy ağalarından birini protesto için işlerini bırakmışlardır. Ağanın tokat atması üzerine sekiz çoban ile bölgede «çone» adı verilen bir çoban yardımcısı işlerini bırakınca köyün sürüleri ortada kalmıştır.

Beraat ettiler

Geçen temmuzda Vedat Demircioğlu'nun şehit edilmesinden sonra Boztepe'deki Amerikan radar üssüne yürüyen ve üssü işgal ettikleri iddiasıyla Emniyet Müdürü Salih Bora'nın emri üzerine tutuklanan öğrencilerin Trabzon Asliye Ceza Mahkemesi'ndeki duruşması sonuçlanmıştır. Mahkeme, olayda Amerikalıların tahrikçi davranışlarının rol oynadığını kabul ederek Faruk Kurdoğlu, Temel Yılmaz, Mehmet Afşar, Ferhat Bozdağ, Hüdevar Güner, Kaya Sümer, İlhami Küçükçınar ve Remzi Kumlu'nun beraatlerini kararlaştırmıştır.

Polis dayağı!

Muzaffer Çağlar

Türkiye'de polisin anayasayı ve kanunları hiçe sayarak sanıklara dayak atması gerçeği, son defa İzmir Arkeoloji Müzesi soygunundan sanık Alman asıllı Maximilien Kroneder'in gazetelerde yayınlanan külçe halindeki fotograflarıyla bir kez daha tartışma konusu olmuştur. İstanbul Emniyet Müdürü Muzaffer Çağlar, dayak olayını örtbas etmeğe çalışırken İçişleri Bakanı Ragıp Üner polis dayağına karşı çıkmış, Adalet Bakanlığı da dayak iddiasını incelemek üzere bir savcıyı görevlendirmiştir. Alman gazeteleri de, dayak olayı üzerine, kaçakçılık sanığı Alman'ın peşine düşmüşler, fakat polis görüşmelerine izin vermemiştir. Bu arada Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Mehmet Ali Aybar da olayla ilgili bir demeç vererek Kroneder'e dayak atan polisi şiddetle suçlamıştır. Ne var ki bütün bu tepkiler geçici olmuş, dayak atanlar yine yerlerinde kaldığı gibi, birkaç gün sonra Demir Döküm Fabrikası'nda işçiye copla, kalkanla, bombayla saldırdıkları halde polise aynı tepki gösterilmemiştir.

Erdemir'de grev

Ereğli Demir Çelik Fabrikası'nda toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşmaya varılamaması üzerine Demir Çelik İşçileri Sendikası grev kararı almıştır. 4.400 işçinin birden iş bırakacağı grev için hazırlıklar ilerlemektedir.

Kokaryakıt

Türkiye'de genel enerji tüketiminin yüzde 14.9'nun hâlâ «kokaryakıt» denilen tezekten elde edildiği Maden Mühendisleri Odası tarafından hazırlanan bir raporda açıklanmıştır. Raporda, yılda 100 milyon tondan fazla yaş gübre elde edildiği ve bundan 30 milyon ton tezek üretilerek yakıldığı belirtilmekte, «Türkiye'de genel enerji içinde odun ve tezeğin işgal ettiği yer çok önemlidir, bir yılda tüketilen 30 milyon ton tezek, 15 milyon ton linyite karşılıktır» denilmektedir. Türkiye'de toplam enerjinin yüzde 17.4'ü taşkömüründen, yüzde 1.5'i linyit'lerden, yüzde 32.4'ü petrolden, yüzde 1.2'si hidrolik enerjiden, yüzde 22.6'sı odundan ve yüzde 14.9'u tezeklerden elde edilmektedir. Şayet linyit ucuzlatılıp bütün köylere ulaştırılması mümkün olabilirse, 30 milyon ton tezeğin tarımda kullanılmasıyla milli gelirde yılda 2,5 milyar liralık artış sağlanabilecektir.

Gümüşhane'de TİP

Önümüzdeki seçimlere Türkiye'nin 67 ilinde birden katılma kararı alan TİP son olarak Gümüşhane örgütünü de kurmuştur. Bu örgütü kurmakla görevlendirilen TİP Merkez Yürütme Kurulu Üyesi Attila Aşut, Kale Nahiyesi'nde Nurettin Yılmaz ve Mürsel Ünsal adlı iki AP'linin halkı kışkırtması üzerine saldırıya uğramıştır. Gümüşhane TİP örgütü, bütün kışkırtmalara rağmen Hacı Akdeniz, Zühtü Arslan, Mehmet Şahingöz, Hurşit Gürler ve Sefer Akdeniz adındaki emekçiler tarafından kurulmuştur. Örgüt kurulduktan sonra, Kale Nahiyesi'nde TİP milletvekili adayı öğretmen Mehmet Ezber bazı jurnaller üzerine «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla tutuklanmıştır. Avukat Mehmet Ali Aslan, olay yerine giderek Mehmet Ezber'in tahliyesi için gereken müracaatı yapmıştır.

Her şey özel bira için!

Devlet kurumu olan Tekel yıllar yılı memleketin bira ihtiyacını karşılamağa çalışırken biranın faziletlerini(!) farkedemeyen yöneticiler, ne zaman ki özel sektör yabancı sermaye ile işbirliği yaparak Tuborg ve Pilsen markalı iki birayı piyasaya sürmüştür, Tekel birasından daha pahalı olan bu biraların satışını sağlamak için seferber olmuşlardır. Başta Cumhurbaşkanı Sunay ve Başbakan Demirel olmak üzere bütün devlet ricali özel bira fabrikalarında yada içki masalarında yabancı birayı dikerken poz verip bunların gazetelerde yayınlanmasına göz yummuşlar, kendilerini özel sektörün vurgununa âlet ettirmişlerdir. Fakat özel biraya en büyük kolaylık, işçi ve öğrenci avcısı emniyetten gelmiştir. Kırk yıldır devlet yaparken «alkollü içki» sayılan bira, Tuborg ve Pilsen piyasaya çıkar çıkmaz «alkolsüz içki» kategorisine sokulmuş, böylece kahvehanelerde, köşe başlarında, sinemalarda dahi bira satılması sağlanmıştır. Devlet teşkilatının özel biralar çıkarına oynadığı bu oyun o kadar açıktır ve o kadar sırıtmaktadır ki, özel sektörün bir numaralı savuncusu Bedii Faik bile, «Bunu, hem devleti, hem de özel teşebbüsü bin türlü söylentinin içine ister istemez atacak bir zamanda yapmak akıl kârı değildir. Bir çuval incir berbat edildi» demekten kendini alamamıştır.

Yüksekova'da Ölüm Mitingi yapıldı

30 Temmuz günü Hakkâri'nin eski belediye başkanı Mikayıl Elçin tarafından Yüksekova'da bir «Ölüm Mitingi» tertiplenmiştir. Mitingte Çukurca, Oramar, Çığlık nahiyeleriyle köylerin yüzde 78'ine yol gitmediğini, halkın yüzde 90'ının açlık ve doktorsuzluktan öldüğünü belirten Elçin, Beytülşebap'ta kadınlara, bir jeep'e bindirilip bozuk yolda sıçratılarak doğum yaptırıldığını açıklamış, jandarmaların darı ekmeği dahi bulamayan köylerin sütünü ve yoğurdunu yiyerek sömürdüklerini söylemiş, ilgisizliğinden dolayı hükümeti protesto etmiştir. (Hakkâri ile ilgili bir röportaj 10-11 sayfamızdadır.)

7 ağustos

9 örgüte dava

Ankara Üniversitesi'ne bağlı dokuz fakültenin öğrenci örgütleri hakkında, siyasetle uğraştıkları iddiasıyla dava açılmıştır. Mahkemeye verilen örgütler Ankara Üniversitesi Öğrenci Birliği ile Eczacılık Fakültesi, Fen Fakültesi, Siyasal Bilgiler, Basın Yayın Yüksek Okulu, Tıp Fakültesi, Veteriner Fakültesi, Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesi ve Ziraat Fakültesi öğrenci birlikleridir.

TİP suçluyor

Demir Döküm Fabrikası'ndaki olaylar üzerine Türkiye İşçi Partisi Genel Sekreteri Rıza Kuas bir demeç vererek, «İşverenler ve onları destekleyen iktidar, haklarını arayan işçilere karşı pervasızca cebir ve şiddet kullanmaktadırlar.» demiştir. Kuas, anayasanın 36. maddesinin, mülkiyet hakkının kamu yararına kullanılması hükmünü getirdiğini, kamu yararına kullanılmayan bu mülkiyet üzerinde işçilerin direnişte bulunmasının haklı olduğunu ifade etmiş, «Polis ve silahlı kuvvetleri işçilerin üzerine sevkeden iktidar, böylece mülkiyet hakkını *suiistimal eden* kimseleri korur duruma düşmekte, yani anayasayı çiğnemektedir» demiştir. Türk İş ise bu olayda da işçi sınıfına ihanetini belgelemiş, bir yandan patronu sözümona yererken, bir yandan da «işgal» hareketlerini tasvip etmediğini bildirerek işçileri dolaylı da olsa suçlandırmak yolunu tutmuştur.

8 ağustos

AP oyu bölünüyor

Bir yandan eski cumhurbaşkanı Bayar'ın, bir yandan ümmetçilerin Demirel'i karşılarına almaları, AP'nin oylarının önümüzdeki seçimlerde bölünmesi ihtimalini kuvvetlendirmiştir. AP'den son istifalarla Demirel'e karşı resmen cihad açan Bayar'ın önümüzdeki seçimlerde büyük bir ihtimalle Y.T.P.'yi destekleyeceğine yada taraftarlarını bağımsız olarak seçime girmeye zorlayacağına muhakkak nazarıyla bakılmaktadır. Öte yandan, özellikle Odalar Birliği başkanlığı meselesinde Erbakan'a kesinlikle cephe alan *Demirel, seçime girerken* ümmetçileri de kendisinden uzaklaştırmıştır. Ümmetçi gazeteler, Demirel'in dayandığı «Yeminli Grup» aleyhinde sistemli neşriyat yaparken, ümmetçilerden bazıları MP. ile anlaşmışlardır. Bir kısım ümmetçiler de MHP'yi desteklemektedirler.

İşte özel sektör!

Özel sektör *eliyle* kalkınmanın çıkmazı, yatırımların hızla gayrimenkullere yönelmesiyle bir kez daha anlaşılmıştır. Yapılan açıklamaya göre inşaat yatırımları *geçen yıla göre değer olarak* yüzde 35, alan olarak da yüzde 25 artmış, 675 milyondan 920 milyona yükselmiştir. Sınai yatırımlar ise değer olarak yüzde 17, alan olarak yüzde 13 azalmıştır. Kolay kazanç sağlayan lüks gayrimenkul yatırımlarıyla özel sektörün Türkiye'yi kalkındırması herhalde mümkün olmayacaktır.

9 ağustos

Frank devalüasyonu

Fransız frank'ı, Fransa hükümetinin kararıyla devalüe edilmiştir. Bu karara göre frankın değeri altına göre yüzde 11.1, Amerikan dolarına oranla yüzde 12.5 düşürülmüştür. Kabinenin toplantısından sonra Başbakan Chaban Delmas ile Maliye Bakanı Valéry Giscard d'Estaing radyo ve televizyonda bir açıklama yaparak frankın *esasen serbest* piyasada devalüe edilmiş olduğunu, yapılan işlemin devalüasyonu «resmi hale getirmek» anlamına geldiğini söylemişlerdir. Karar bütün dünyada şaşkınlık *yaratmış ve «sürpriz* karar» olarak nitelendirilmiştir. Bu karardan sonra kapitalist dünya yeni çalkantılara sahne olacak ve bu çalkantı Türkiye ekonomisini de etkileyecektir.

Yunanistan'da direniş

Faşist cuntaya ve onu destekleyen Amerika'ya şiddetle direnen Yunanistan halkının kurduğu *gizli* örgütlerden biri, Atina'nın Clifa, Psihikon ve Kifisia semtlerinde Amerikalılara ait sekiz otomobili molotof kokteylleriyle yakmıştır. Bunlar arasında *Amerikan* Kara Ataşesinin otomobili de bulunmaktadır. Öteyandan cunta terörü artırmakta ve üniversite öğretim üyelerini dahi tevkif etmektedir. Yunan hükümetinin Yunanistan'ı havadan gözetlemek üzere 14 helikopter aldığı ve helikopterli bir yeni polis teşkilatı kurduğu belirtilmektedir. Bu konu ile ilgili bir yazı 12-13. sayfada.

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Emekçiye ihanet!

BURJUVA *gazetelerinde patron icazetiyle* sosyalizm atraksiyonu yapan sığıntılar Türkiye emekçilerini ne kadar hor görürlerse görsünler, işte Demir Döküm'ün yiğit işçileri, Koç'un köleleri olmadıklarını, emeğin hakkını korumak, daha büyük haklar elde etmek için gerektiğinde ölümü bile göze alabileceklerini dosta düşmana ispatladılar. Sadece onlar da değil... Rabak'ın, Elektrometal'in, Şakir Zümre'nin, Otoyay'ın, Çelikyay'ın, Estaş'ın işçileri, Eyüp, Silahtar, Yıldıztabya, Alibeyköy gecekondularının çilekeş insanları, bu yürekli direnişte Demir Döküm'deki kardeşleriyle beraberdiler, yirmi binlik, otuz binlik kitleler haline sömürünün karşısında saf tutmuşlardı... Bu, Kavel'den, Derby'den, Singer'den, Horoz Çivi'den geçen ve her gün bir çığ gibi büyüyen proleterya mücadelesinin yeni bir halkasıydı. Demir Döküm direnişi, sadece patronlara ve uşaklarına değil, emekçi sınıflarını hakir gören ve onlar üzerinde vesayet iddia eden ukalâ takımına da, en susturucu cevaptır. Yalnız sanayi kesimi de değil... Bugün Anadolu halklarının devrimci mücadelesi, il il, ilçe ilçe, köy köy yurdun dört bucağını sarmıştır. Hakkâri'de, Yüksekova'da, Söke'de, Hilvan'da, Urfa'da, Diyarbakır'a, Siverek'te, Ulus'ta, Fatsa'da binlerce köylü mitinglerle, yürüyüşlerle bu devrimci proleterya hareketine katılmakta, sosyalizme giden yolda hiç kimsenin vesayetine *ihtiyaçları olmadığını haykırmaktadırlar.*

EVET, Türkiye proleteryası, devrimci sınavını kan ve ölüm bahasına ve başarıyla vermektedir. Denebilir ki, bu *eylemlere* katılanların hepsi siyasal bilince henüz sahip değildir. Ve doğrudur da... Ama ekonomik ve sosyal haklar için verilen mücadelenin arkasındaki aşama, siyasal iktidar için mücadele aşamasıdır. Nitekim gecekondularda, köylerde, kasabalarda onbinlerce, yüzbinlerce insan kurtuluş yolunu sosyalist örgütte bulmuş, şimdiden onun saflarında yeralmıştır. Ve bu, sosyalist örgüt yöneticilerinin yetersiz çalışmalarına, fahiş hatalarına rağmen olmuştur. Bugün Türkiye İşçi Partisi 67 ilde birden seçime gidebiliyorsa, bu, Anadolu'daki yüzbinlerce isimsiz kahramanın eseridir. Onların Türkiye İşçi Partisi saflarında yeralmaları, İstanbul'un lüks salonlarında viski yudumlarken milletvekilliği garantisi aldıktan sonra sosyalist kesilmeğe benzemez. İşsiz kalma, hapsedilme, öldürülme tehlikelerini göze alarak, hayatını hiçe sayarak atılmış bir adımdır onlarınki... Onlar, başlarındaki parti yöneticilerinin yetersizliğini, düne kadar o yöneticilerin bütün sorumluluğuna ortak olanlardan çok daha iyi bilirler... Ama küçük burjuva maymun *iştahlığı ile örgütlerini tekmelemezler, arkadan vurmazlar!* Yönetime kendi aralarından daha devrimci bir kadroyu getirmek azmiyle partilerine her zamankinden daha fazla sahip çıkarlar. Çünkü onlar için örgüt, emekçi iktidarının tek imkanıdır, kendisine milletvekilliği sağladığı sürece kullanılacak bir alet değildir.

YÜZBİNLERCE emekçinin insanüstü gayret ve *fedakârlığıyla* bugüne getirilen ve 67 ilde birden seçime girmesi sağlanan Türkiye İşçi Partisi, tam seçime gidildiği bir sırada, hem de sosyalist hareketin saflarında görünen kimseler tarafından bilerek yada bilmeyerek insafsızca yıpratılmaktadır. Partinin en fazla bütünlüğe ihtiyacı olduğu bir sırada meydana gelen bu durumun başlıca sorumlusu, şüphesiz, toplayıcı ve devrimci bir tutuma sahip olamayan parti yöneticileridir. Ancak her zaman değiştirilmesi mümkün olan bu yöneticilerin tutumlarını bahane ederek, burjuva gazetelerine partiyi bölücü demeçler ve bildiriler veren, üyeleri seçime katılmamaya ve seçimde çalışmamaya zorlayan kimseler de tarih önünde en az TİP'in bugünkü yöneticileri kadar sorumludurlar. Partinin oy oranını düşürmeyi, seçimden sonra kuracakları yeni bir partinin şansını artırmak için marifet sayanlar, emekçi *kitlelerinden* hakettikleri notu alacaklardır. Şüphesiz, bugünkü yönetici kadro seçimden sonra da değiştirilemediği ve yönetim devrimci niteliğini tamamen yitirdiği takdirde yeni bir sosyalist parti düşünülebilir. Ancak bugün tek sosyalist parti mevcut olduğuna göre, bütün devrimciler için görev, burjuva partileri *koalisyonu karşısında o partinin oylarını artırmak, yani* Amerikancı cephenin oy oranını düşürmek, Türkiye'de sosyalist ve anti - emperyalist hareketin güçlendiğini matematik olarak ispatlamaktır. Tek sosyalist partinin oylarını düşürmek değil...

·GÖZ GÖRE· YALÇIN ÇETİN ·

YAZISIZ

SEÇİM ÇALIŞMALARI BAŞLADI - BASIN -

FOTOĞRAFÇI - SIRAYA BEYLER !..

ORTA ATLAS

BÜYÜK ATLAS

Kendileri «işgalci» olanlar Demir Döküm işçisini suçlayamaz!

PATRON - sarı sendika - iktidar üçgeni, geçen hafta Demir Döküm Fabrikası'nda işçiye karşı yeni bir kanlı oyun sahneye koymuş, yine kan döktürmüştür.

Demir Döküm fabrikası, bir numaralı kapitalist Vehbi Koç'un servetine servetler kattığı bellibaşlı işyerlerinden birisi... Bugün piyasada satılan bir çok madeni eşyanın dökükümü, biçimlendirilmesi burada yapılıyor. 2300'e yakın işçinin döktüğü alın teriyle, göznuruyla... Buna karşılık aldığı ne işçinin? Bir günlük emeğin karşılığı bir kilo et parası bile değil!

Koç, daha fazla ücret talep etmesinler diye Demir Döküm işçilerinin başına iki bela tebelleş etmiştir: Kraldan çok kralcı bir genel müdür ve patronla çıkar birliği halinde bir sarı sendika.

Bir polis emeklisinin kurduğu sarı Çelik İş Sendikası, patronla anlaşmış ve Maden İş üyesi olan Demir Döküm işçilerini 1963 yılından itibaren kandırarak yada zor kullanarak eline geçirmiştir. Maden İş'e kayıtlı işçilerin temsilcileri işten çıkartılmış, fabrika yöneticileriyle kumpas kurularak Çelik İş'e girdiklerine dair işçilerden zorla imzalar alınmıştır. Ayrıca bir ispiyon teşkilatı kurularak, Maden İş'e girmek isteyen işçilerin icabına bakılmıştır. Patronların dikte ettirdikleri toplu sözleşmeleri Çelik İş göz boyayarak, Eyüp Camii'nde mevlidler okutturarak yürürlüğe sokmuştur.

Gel gör ki, zamanla, patronun dikte ettirdiği bu sarı sözleşmenin hükümleri dahi uygulanmaz olmuştur. Gözboyacılığı, terör de bir yere kadar... İşçiler durumu görmüş ve ne bahasına olursa olsun devrimci bir sendikanın, Maden İş'in çevresinde birleşerek patron - sarı sendika ikilisine karşı mücadele açmaya karar vermişlerdir.

Nitekim kısa zamanda, işçilerin tamamı noter kanalıyla protesto çekerek sarı Çelik İş Sendikası'ndan istifa etmiş ve Maden İş saflarına katılmışlardır. Mayıs ayında yaptıkları bir direnme sonunda da Maden İş'in işyerindeki hakimiyetini patrona kabul ettirmişlerdir.

İşçi ne istiyor?

Ama, patron sarı sendikadan vazgeçip Maden İş'i muhatap almaya bir türlü yanaşmamaktadır. Maden İş'i muhatap almasını isteyen işçilere, kendi seviyesini ortaya koyan kelimelerle hakaretler yağdırmaktadır.

Sormak gerekir **«genel müdür»** olacak adama: Yılda 600 bin lira kârı, ayda 22 bin lira maaşı, iki kamyon ekmek yedirdiğin, 3-500 lira ücretle kondularda süründürdüğün işçilerin sırtından kazanmıyor musun?

Genel Müdür, Maden İş'i muhatap almamakta direnirken, 1 Temmuz'da bakanlar kurulunun tesbit ettiği 19.50 liralık asgari ücret yürürlüğe girmiştir. İşçiler, asgari ücretler uygulanırken, fabrikada çalıştıkları yılların, yani kıdemlerinin de gözönünde tutulmasını istemişlerdir. Öyle ya, fabrikaya dün giren işçiyle 10 yıldır emek veren işçi aynı ücreti alacak değil ya... Sonra işçiler, sadaka kabilinden **«ikramiye»** istememektedirler. Genel Müdür, müdürler, şefler her yıl yüzbinleri aşan ikramiye alırken, örneğin üç yıllık bir işçiye yılda 80-100 lira arasında ikramiye ne demektir? İşçiler, primlerin emek karşılığı verilmesini istiyorlar. Türkiye'nin en büyük kapitalistinin fabrikasında çalışan işçilerin bu çok masum isteklerine, insanlıktan, vicdandan nasibi olan kim karşı çıkabilir?

Ama patron daha iki ay önce bu konuda Maden İş'le bir protokol imzaladığı, şeref sözü verdiği halde hiç sıkılmadan bu istekleri kulak arkasına atmakta, yan çizmektedir.

Paronun tahrikleri

İşte Demir Döküm'**deki fiili** durum bunun üzerine yaratılmıştır. İşçiler son defa Genel Müdür Burhan Günergün'ün karşısına çıkarak protokolun uygulanmasını, Maden İş'in muhatap kabul edilmesini istemişlerdir. Genel Müdür ise, işçileri sarı Çelik İş'e girmeye zorlayarak bu sendikayı muhatap kabul edeceğini bildirmiş ve **«Sizin hepiniz komünistsiniz. Size her gün iki kamyon ekmek veriyorum, aç köpekler gibi yiyorsunuz, sonra da gelip benden hak istiyorsunuz»** diye işçi temsilcilerini kovmuştur.

Daha sonra, işçi düşmanlığıyla namlı Eyüp Savcısı'nı fabrikaya çağırtmıştır. Eyüp adliyesinin durumu zaten bir skandaldır. Tarafsızlık ve bağımsızlığına zerrece şaibe düşürmemesi gereken adliyenin binasını, Eyüp'teki fabrikaların patronları yaptırmaktadır. Eyüp Savcısı haliyle işçiden yana değil, patrondan yanadır. Horoz Çivi Fabrikası'nda gazetecilik görevini yaparken tutuklanan arkadaşımız Osman Saffet Arolat, Eyüp Savcısı'nın suçlaması üzerine tutuklanmıştır. **Hâlâ demir parmaklıklar arkasındadır** ve aradan üç ay geçtiği halde hâlâ hakim huzuruna çıkartılmamaktadır.

İşte bu savcı, adliyenin kaloriferlerini ve diğer tamirat işlerini yaptıran Burhan Günergün'ün davetine derhal icabet ederek fabrikaya gelmiş ve işçi temsilcisini istetmiştir. İçeride genel müdürle birlikte işçi temsilcisine hakaretler ve tehditler yağdırmıştır. Ama işçi temsilcisi, boyun eğmemiş, **«İsterseniz beni öldürün. Kaybedecek hiçbir şeyim yok. Ama bu hakları almak için sonuna kadar direneceğimizi unutmayın!»** diye haykırmıştır. Savcının buna cevabı, işçi temsilcisinin ellerini kelepçeletmek olmuştur.

Koç'un reklamlarıyla beslenen burjuva basının **«zorbalık»** diye ilan ettiği **«fiili durum»** işte bu şartlar altında yaratılmıştır. Temsilcilerinin kelepçeye vurulduğunu duyan işçiler gaspedilen haklarını alabilmek için fabrikaya derhal elkoymuşlardır. Patronun hizmetindeki savcı bu fiili durum karşısında fabrikadan kaçmak zorunda kalmıştır.

Polis saldırısı

İşçiler fabrikaya el koyar koymaz patron - sarı sendika - iktidar sacayağının üçüncü ayağı harekete geçmiş ve Demir Döküm Fabrikası'na derhal toplum polisleri sevkedilmiştir. Bir yanda işçiler, bir yanda toplum polisleri... Patron günlerce işçinin polis karşısında pes demesini beklemiştir. Beklediği olmamıştır. Bunun üzerine işveren işgalin beşinci günü fabrikanın suyunu, elektriğini kesmiştir. Artık Demir Döküm'deki direniş, sadece 2300 işçinin değil, civardaki diğer emekçilerin Rabak, Elektrometal, Şakir Zümre, Otoyay, Çelikyay, Estaş fabrikaları işçilerinin, Alibeyköy, Silahtar, Yıldıztabya halkının ortak mücadelesi olmuştur. **Suyu, elektriği kesilen fabrikaya gecekondulardan yardım yağmağa başlamıştır.**

Koç'a ait Demir Döküm Fabrikası işçileri, aslında kendilerine ait olan işyerinde çiğnenen haklarının teslimi için direnme hakkını kullanmaktadırlar. (Üstte) Sarı sendikaya ve patrona karşı demir döküm işçisini savunan, işçinin gerçek temsilcisi Maden İş Sendikası'nın Başkanı Kemal Türkler (solda), bütün işyerlerinde olduğu gibi Demir Döküm'de de işçiyi sömüren bir numaralı kapitalist Vehbi Koç (altta)

TİP'liler, önseçime katılınız!

12 Eylül'de yapılacak olan milletvekili seçimlerinin hazırlıkları ilerlemektedir. Geçen hafta, partiler seçimde gösterecekleri kontenjan adaylarının yerlerini ve miktarlarını tesbit etmişlerdir.

Türkiye İşçi Partisi Genel Yönetim Kurulu, önceki hafta cumartesi ve pazar günleri kontenjanların tesbiti için bir toplantı yapmıştır. Toplantıya Merkez Yürütme Kurulu, kontenjanların azami haddinin kullanılması teklifini getirmiş, fakat parti içi muhaliflerden Prof. Sadun Aren bu teklife karşı çıkmıştır. Aren, partide merkez kontenjanı kullanılmasına öteden beri taraftar olduğunu, ancak geçen yıl parti içerisinde beliren fikir çatışmaları nedeniyle, bir defaya mahsus olmak üzere merkez kontenjanı kullanılmaması gerektiğini belirtmiştir. Ancak Genel Yönetim Kurulu'nun büyük çoğunluğu merkez kontenjanlarının bu seçimlerde de kullanılması görüşünde ısrar ederek merkez kontenjanlarını şu şekilde tesbit etmiştir:

İstanbul 4, Ankara 2, İzmir, Balıkesir, Yozgat, Zonguldak, Sivas, Malatya, Maraş, Kars, Adana, Mersin, Konya, Ordu, Samsun, Manisa, Tokat, Aydın ve Çorum...

Görüldüğü gibi, Diyarbakır hariç, TİP'in milletvekili çıkarma ihtimali bulunan bütün iller için genel merkezin kendi adaylarını liste başlarına getirmesi imkanı sağlanmıştır.

Ağustos sonunda yapılacak olan önseçimlerden sonra tesbit edilen merkez kontenjanlarının kullanılıp kullanılmamasına, kullanılacaksa, liste başlarına kimlerin getirileceğine Merkez Yürütme Kurulu karar verecektir.

Önseçime katılmak için partililerin müracaat süresi 18 Ağustos akşamı sona ermektedir. Bir ilde partinin çıkaracağı milletvekili sayısının yarısı kadar aday önseçim için müracaatta bulunmadığı takdirde, o ilde önseçim yapılmamakta ve listenin tamamını genel merkez tesbit etmektedir. Örneğin İstanbul'da geçen hafta sonuna kadar önseçime katılmak üzere başvuran aday adaylarının sayısı sadece 5'i bulduğu için partinin seçim şansının en yüksek olduğu bu ilde önseçim yapılamaması ihtimali belirmiştir. Başka illerde de aynı durum söz konusudur.

Her ne kadar, liste başlarındaki isimlerin tesbiti doğrudan doğruya genel merkeze bırakılmış ve bu nedenle önseçimlere katılmak konusunda üyelerde bir isteksizlik belirmişse de, genel merkezi parti içi demokratik davranışa sonuna kadar zorlamak bakımından gerekli sayıda üyenin önseçim için adaylığını koyması ve önseçimin yapılmasını sağlaması zorunludur. Çeşitli küçük oyunlarla önseçimde üst sıralara yükselecek kadar oy alan ve aslında partiyi temsil yeteneğine asla sahip bulunmayan kişilerin kontenjan tatbiki suretiyle elimine edilmesi şüphesiz gereklidir. Ancak, önseçimde partiyi gerçekten temsil ehliyetine sahip üyeler liste başlarına seçilirse, genel merkeze düşen görev, kendisine yetki tanınmış olmakla beraber, bu kontenjanları kullanıp daha ehliyetsizleri yada eşi dostu liste başına getirmek değil, parti teşkilatının iradesine saygı göstermektir.

Genel merkez bunu yapacak, teşkilatın iradesine saygı gösterecek midir? Üyeler önseçime mümkün olduğu kadar çok sayıda katılmak suretiyle genel merkezi son defa bu konuda sınava çekmelidirler.

Seçim sonrasında parti içinde yapılacak otokritiğin bellibaşlı konularından biri de bu olacaktır.

Türkiye Odalar Birliği'nin Ankara'daki lüks binasında «işgal» oyunu oynayan Müslüman Kardeşler'in temsilcisi Necmettin Erbakan (üstte) ve hükümet desteğindeki Mason Biraderler temsilcisi Sırrı Enver Batur (altta).

Patron karşısındaki kitlenin bir çığ gibi büyüdüğünü görünce, direnişin altıncı günü sabahı toplum polislerini işçinin üzerine coplarla, kalkanlarla, bombalarla saldırtmıştır.

Ama Demir Döküm'ün işçileri, fabrika dışındaki aileleri bu bunharca saldırıya yiğitçe karşı koymuşlar, polisleri kelimenin tam anlamıyla hezimete uğratmışlardır. Polis resmen kaçmıştır. Bilanço: Toplum polisinden 61, işçilerden 18 yaralı vardır.... (Saldırının hikayesi 8-9 sayfadadır)

Patron direnişi polis zoruyla da kıramayınca, daha tehlikeli bir teşebbüste bulunmuş, Vali'den ordunun işçi üzerine sürülmesini istemiştir.

Ama sevkedilen birliğin genç komutanları, iktidarın ve patronun çıkarlarını korumak için üniformalı Anadolu çocuklarını fabrikadaki kardeşlerinin üzerine saldırtmamışlar, sadece fabrikanın çevresini sararak güvenliği sağlamışlardır.

Bundan sonra İstihkam Okulu'nda Garnizon Komutanı Korgeneral Faik Türün, Merkez Komutanı Tümgeneral Şevket Toros, Emniyet Müdürü Muzaffer Çağlar, İl Jandarma Komutanı Albay Zülfü Çotelli Maden İş Sendikası yöneticileri arasında bir toplantı yapılmıştır.

Komutan ne diyor

Toplantıda garnizon komutanı, Maden İş Sendikası Genel Başkanı Kemal Türkler'den, **«Ortada bir suç vardır, önce bu suç ortadan kaldırılmalıdır»** diyerek fabrikanın boşaltılmasını istemiştir. İşçilerin yarattığı «**fiili durum**»u suç telakki eden komutana, Türkler, **«Ortada suç olup olmadığına siz karar veremezsiniz»** diye mukabele etmiş, bunun üzerine komutan, **«Suç olduğunu savcı tesbit etmiştir»** demiştir. Kemal Türkler de, **«Savcı hükümetin memurudur. Suç olduğuna ancak mahkeme karar verebilir. Suç iddiasını kabul etmiyorum»** cevabını vermiştir. Bunun üzerine komutan sinirlenmiş ve:

«Bunları uzun uzun tartışmayı bırakın. İşçileri bırakacak mısınız, yoksa adam ölmesine razı olacak mısınız?» diye sormuştur. Türkler de bu soruya, aynı sinirli tonda **«Öldüresekseniz gelin öldürün. Siz mülkiyet hakkını sosyal hakların önünde tutuyorsunuz»** cevabını vermiştir. Komutan, **«Siz zaten mülkiyet hakkını inkar ediyorsunuz»** deyince, Türkler, **«Evet, Koç'unki gibi kamu yararına çalışmayan mülkiyet hakkını inkar ediyorum. Sosyal haklar, mülkiyet hakkından önce gelir. Siz devlet kuvveti olarak, sosyal hakları, mülkiyet hakkından önce savunmak zorundasınız»** karşılığında bulunmuştur.

Tartışmanın bir sonuca bağlanmaması üzerine Garnizon Komutanı 66. Tümene emir vererek olay yerine 4 bin er, 5 tank, 40 zırhlı personel taşıyıcı, 72 Reo sevkederek fabrikanın çevresini kuşatmıştır. Ancak işçilerin bilinçli direnişi karşısında, ön konuşmada ileri sürülen tehditlere rağmen işçinin üzerine asker sevkedilmemiş, aksine, işçilere «**hakları kabul edilinceye kadar fabrikaya patronun dahi sokulmayacağına dair teminat**» verilerek fabrikanın tahliyesi istenmiştir. Ordudan gelen bu teminat üzeri işçiler gece yarısı fabrikayı askere teslim etmişlerdir.

Dergimiz bağlandığı sırada fabrika hâlâ ordunun işgali altındadır ve patron hâlâ Maden İş Sendikası'nı muhatap almamakta direnmekte, emrindeki burjuva basınına işçilerin ve onların devrimci sendikasının istekleri konusunda mübalağalı ve yalan haberler yazdırarak kamuoyunu yanıltmağa çalışmaktadır.

İktidar hâlâ Koç'un çıkarlarının dümensuyunda giderek direnişe katılan işçileri Eyüp Adliyesi'ne sevkettirmekte, arkadaşlarını takip eden işçileri, gazetecileri, avukatları dövdürmektedir.

Ama, sadece çevre fabrikalardaki işçi kardeşlerinin değil, bütün Türkiye emekçilerinin desteğine sahip bulunan Demir Döküm işçileri, Maden İş'in çevresinde kenetlenmiş olarak mücadelelerini sonuna kadar sürdüreceklerdir.

İşgal suçsa...

Kapitalistler ve onların dümensuyundaki **iktidar** ile basın Demir Döküm işçilerini «**işgal**» suçuyla kamuoyunda yıpratmağa çalışırlarken, başkentin göbeğinde, lüks bir kâşanede, kapitalistlerin iki başı, «**işgal**» eğer suçsa, bu suçun daniskasını işlemektedirler.

Türkiye Odalar Birliği'nin son kongresinde Müslüman Kardeşler adına Anadolu tüccarının desteğini alarak çoğunluk sağlayan ve Mason Biraderler'in değişmez birlik başkanı Sırrı Enver Batur'u alaşağı eden Necmettin Erbakan, bizzat hükümetin kararına ve kapitalist masonların yaygarasına göre, üç aydan beri «**işgal**» suçlusu durumundadır. Çünkü seçimin ertelenmiş olmasına rağmen usulsüz bir seçim yaptırarak lüks kâşanenin başkanlık bürosuna çöreklenmiştir. Ve bugüne kadar kolundan tutulup atılmamışsa, bu da, İçişleri Bakanlığı'nı işgal eden bir başka Müslüman Kardeş'in, Faruk Sükan'ın sayesinde olmuştur. Yani işçi ve öğrenci işgallerinin bir numaralı düşmanı Zehir Hafiye Sükan, hükümetin kararına rağmen, Erbakan'ın «**işgal**» suçunu işlemesine göz yummuş, suça iştirak etmiştir.

Eğer Erbakan'ın seçimi meşru ise, o takdirde bir haftadan beri Odalar Birliği merkezine giderek «**Başkan benim**» deyip zaman zaman koltuğa oturan mason birader Sırrı Enver Batur da «**işgal**» suçlusudur.

Ve bunu desteklediği için de, bugüne kadar işçi ve gençlik işgallerine karşı en kahredici silahlarla saldıran, devlet kuvvetleriyle ölüm yağdıran iktidar AP iktidarı suç ortağıdır, hattâ Batur'u işgale teşvik ettiği için suçlunun başıdır.

Böyle kapitalistlerin, ve bu kapitalistlerin hizmetindeki bir iktidarın, kendileri işgal suçunu sonuna kadar işledikleri halde, ekmeğinin kavgasını veren işçileri, medrese düzenine son vermek isteyen gençleri, toprak gasplarına karşı çıkan Anadolu köylüsünü «**işgal**» suçu ile suçlandırmağa zerre kadar hakları yoktur.

Kendi aralarındaki bu rezil çıkar mücadelesi, işçinin, köylünün, gençliğin mücadelesini bir kat daha meşrulaştırmıştır.

Bulunmaz Fırsat

Yaşar Kemal

YENİ bir geziden döndüm. Karadenizden. Karadeniz kıyılarındaki şehirlerde birçok eski arkadaşlarım var. Gün görmüş, kahır çekmiş kişilerdir. Yıllardan bu yana da dünyayı, dünyanın gidişini iyi izlerler. Ve bu arkadaşlarımın bir kısmı da yörelerini derinlemesine iyi tanırlar. Bu arkadaşlardan bir tanesi geçen gün çok güzel bir insan anlattı. Bu insan yeni bir insandır. Örneğin bundan on beş yıl önceki hiçbir insana bezemez. Hiçbir sınıfa giremez. Ne burjuvadır, ne işçidir, ne tüccardır, ne köylüdür, ne memurdur, ne ağadır, ne beydir, ne şudur, ne budur, kendine has yeni, gıcır gıcır, yepyeni bir insan tipidir. Arkadaşım bunlardan birkaç tanesini çizdi, bir iki tanesiyle de tanıştırdı. Ben bunları biliyordum. Bunlardan Adana'da da vardı. Mersin'de, Ortaanadolu'da, Güneydoğu'da da vardı. Bu yeni, gıcır gıcır insan tipi her yerde bol boldu. Ve çoğunluk da biribirinin burnundan düşmüşcene biribirlerine benziyorlardı. Bir tekini anlatmak bütününü anlatmakla birdir. Bu yeni insan milli bir insandır. Tamamen milli, kökü tamamen içerde, kendi koşullarımızın yarattığı bir insandır. Hem de saygı değer bir insandır. Bir koca memleketin, koskoca bir Türkiyenin kaderini elinde tutar. Tek başına tutar diyemeyiz ama, bir takım ortaklarla tutar ve gül gibi geçinir gider.

K... fakir bir mahalle manavının oğluydu. Babası beş vakit namazında, dini bütün bir insandı. Alçak gönüllüydü de. K..., babasının tahta baraka dükkanında birkaç kere babası namazda iken durdu. Babası barakaya döndüğü zaman kasadaki paranın bir kısmının aşırıldığını, şeftalilerin en irilerinin ortadan kaybolduğu gördü. Görmesiyle birlikte K...nın dükkandan ayağını kesmesi bir oldu.

K... ilkokula da gitti... Birinci, sınıfta üstüste beş yıl çaktı. Sonra okulu bıraktı. K... dehşet öfkeli bir çocuktu. Mahallede durmadan kavga ediyordu. Dövmediği, yaralamadığı çocuk yoktur mahallede. Dayak yediği de oluyordu ama, dayağa hiç aldırdığı yoktu. En çabuk unutulan yara dayak yarasıydı. Bütün mahalle çocukları onun şerrinden elaman dediler.

Sonra K..., biraz daha büyüdü. Kasabanın ağaları ondan haberdar oldular. Bir süre K... ağaların, kimin olursa olsun ayak hizmetine koştu. Sonra bir ağayla çok dost oldu. Ağa ona bir tabanca aldı. K... daha da azıttı. K..., bir gün ona tabanca alan ağa adına bir delikanlıyı kasaba çarşısında bir iyice dövüp havaya da iki el kurşun sıktı. Bu olay K...'nin şöhretini bütün kasabaya yaydı... Artık K... büyük adam olmuştu.. Kimseyle konuşmuyor, bir hayvan insiyakiyle kendini ağıra satıyordu. Artık K... kasabanın korkulan adamı olmuştu. Hakkında küçük küçük korku efsaneleri, yiğitlik efsaneleri çıkmağa başlamıştı. K... birkaç adam daha dövüp, birkaç adam daha yaraladı. Kasaba çarşısında bir zengin oğlunu önüne katıp ardından kurşun sıka sıka evine kadar kovaladı. Üç yıl hapisanede yattı. Hapisaneden çıktığı zaman artık olgun bir adamdı. Dinsizdi, allahsızdı, hiçbir ahlaki değer yoktu onun için... Ne kadın, ne ev, ne akraba, ne aile, ne gelenek, ne görenek, ne akraba, ne ana, ne baba onun için hiçbir şey yoktu artık... O, bir tek şeye inanıyordu, o da paraya... Bileğine de güçlüydü ya... Hemen iktidar partisine girdi ve partide çalışmağa başladı, Partinin yardımıyla Ziraat Bankası'ndan onbin lira kadar bir para kopardı. Bu parayı büyük bir faizle ona ilk tabancayı alan ağaya verdi. Ve ağa ona vaktinde borcunu ödedi... Gelecek yıl daha çok para aldı Ziraat Bankası'ndan, köylüleri zincirleme kefil yaparak... Ve kendine kefil olan köylülere bu parayı fındıklık dağıttı. Fındık için çok aşağı bir fiyat biçmişti. Bu sıralar fındığın fiyatı çok düşüktü. Ürün zamanı, köylüler fındıkları getirince, birden ürün fırladı iki üç misline... O yıl K... çok para kazandı... Para verdiği köyler birken iki oldu ikiyken beş, on, on beş oldu... Hiç bir köylü ondan para alıp da ürünü getirmemezlik edemiyordu. Bir tanesi bir yıl geç kalacak oldu. Üç gün sonra evinde dinamit patladı ve iki çocuğu öldü. Adam daha çocuklarının ölüsünü bile kaldırmadan hemen kasabaya koştu, borcu olan ürünü K...'nin mağazasına yatırdı. Başka bir köylü de gene gaflette bulunmuş, ürününün teslimini geciktirmişti... Bacağından üç kurşun girdi. Bir ay hastanede yattı...

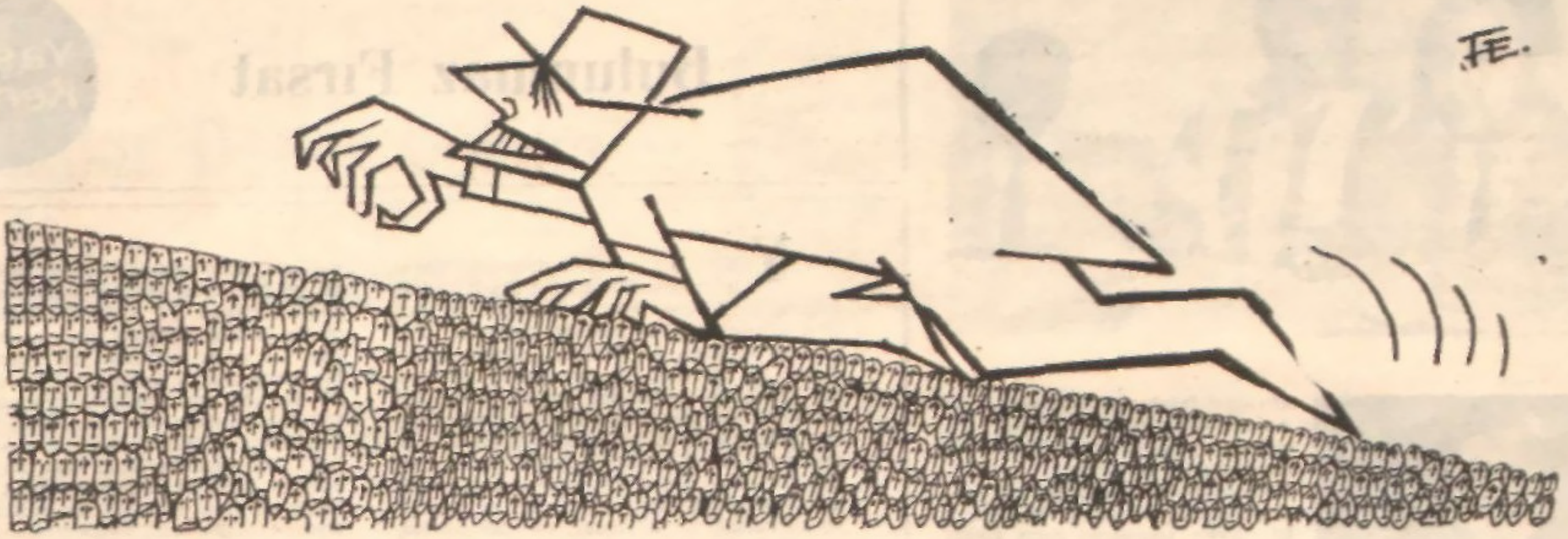
K...'nin büyük fındıklıkları oldu. Kasabaya büyük bir apartıman kurdu. Bankada milyonları olduğu söyleniyor. Şimdi turizme el atmış. Samsun'da büyük, çok büyük bir otel yaptırmak için arsa arıyor. Bir fabrikaya ortak olmuş, yarı yarıya. Ankara'da altı tane büyük arsası varmış. Bir tanesinin üstüne büyük bir iş hanı yaptırmağa başlamış.. İki kızı üniversitede okuyor. Avrupa'ya da gönderecekmiş...

Yukarda da dedim ya, bunlardan Türkiye'de artık çok var. Her kasabada beş, on, yirmi kişi var... Gittikçe şişiyorlar, büyüyorlar... Hepsi de iktidar partisinden... Elhak bileklerine güçlü kişiler... Ve bugün Türkiye'de en güçlü kişiler bunlar. Oy çuvalının ağzı bunların elinde...

İktidarın başı sayın Demirel, bunlar için teşkilatlanmamış kredi piyasası, dedi. Bir de güzelce isim koydu. Allah razı olsun...

Ben de bir şey söyleyeceğim: bunlar tam milli... Öyle komprador falan filan değil... Tam milli. Kökü de içerde... Hem de epeyi derinlerde... Bizim bazı sosyalistler, hani pertavsızla işbirliği yapacak milli burjuva arıyorlar ya... Bulunmaz fırsat. Bundan iyisi can sağlığı. Benim bizim Türkiye'de bula bula bulduğum milli, kökü de içerde burjuvamız bu. Başkaca ilaç için arasanız milli burjuva yok. Hepsi kompradorluğa bulaşmış. Tek milli burjuva, bu teşkilatlanmamış kredi piyasası. Müjdeler olsun, aradık aradık işbirliği yapacak milli burjuvayı da bulduk. Ben buldum. Kimin aklına geldi şimdiye kadar bu. Övünç payı benim. Amerikalılara karşı bir yolunu bulup kompradorlarla da işbirliği yaparız ama, o sonra... Şimdi elimizde işbirliği yapacak, onlarla birlik olup tam demokratik, bağımsız Türkiye'yi gerçekleştirecek yeni, taze, kökü de tam içerde büyük bir güç var. Haaa, hay Allah, az daha unutuyordum. Bu büyük, milli gücün adı halk arasında «TEFECİ»... Memleketteki en büyük güç bu. En milli güç... Hemen işbirliği yapalım ve Amerikalıları kovalım ve de Türkiye bağımsızlaşsın...

Eeeeeey, sosyalizm, nelere kadir değilsin ki...

SEÇİM SATHIMAİLİ

Ne o devrim? Neo-devrim

EMPERYALİST OYUNA GELMEYELİM

Tektaş AĞAOĞLU

SEÇİMLERE yakın birbirini izleyen olaylardan zararlı çıkan AP iktidarı, özellikle Demirel oluyor. Gençlik olaylarından, üniversite işgallerinden tutun, «irtica» ayaklanmalarına, hattâ futbol olaylarına kadar herşey adeta bu iktidarın ne denlü iktidarsız olduğunu göstermek için kumpas kurmuşa benzer. O kadar ki, hani akla gelmiyor değil:

«İrtica» olayları kadar, bazı gerici gazetelerde yazılanlar ve kimi siyaset adamlarının söyledikleri karşısında Türkiye'de ötedenberi «dinç güçler» diye nitelendirilen çevrelerin bu denli kayıtsız kalışlarının altında bir kasıt m'ola? Belki de olayların hepsi değilse bile bir kısmı Demirel'e rağmen yer almaktadır. Ama var mı bir çaresi?

İstese de önleyebilir miydi, mesela, şu son kez Kayseri'de oynanan oyunu Demirel? Ya da sonradan karşı çıkabilir miydi? Oyunun kurallarının ansızın oyunun ortasında değiştirildiğini bilse dahi, elindeki - artık değersiz - kozun bir değeri varmış gibi davranmaya mecbur değil midir? Mızıkçılık yaptığı isnadıyla karşılaştığı anda ne diyeceğini, ne yapacağını bilmesine henüz tecrübesi elvermiyor çünkü. Onun için, herşeye rağmen, bu arada sahiden yabana atılmaması gereken hüdâyi nâbit zekâsına rağmen, kendinden önce İsmet Paşanın ve Menderesin de çok yürüdükleri o halı - serili, kurban - kanı - dökülü birkaç kilometreyi katetmeye devam edecek, tek umudu olan «irtica»ya, içinden lânet okuya okuya, karşı çıkamıyacaktır. Emperyalizme hizmet bunu gerektiriyor. Kader - Amerika - AP iktidarını sınamakta ve yetersiz bulmaktadır. Demirel'in de nicedir bütün yolların koalisyona çıktığını görse de, burası Türkiye diyerek avunmaktan ve kendinden bekleneni yerine getirmekten başka çıkar yolu pek kalmamıştır.

Ve Demirel için ekileni Ecevit biçecek. CHP, elli yıldır bir kez daha emperyalizmin ana çıkarlarıyla çakışan tarihi misyonunu buluyor. Ne zamandır «Ne o devrim? Neo - devrim!» diye diye sağdan hizaya geldikten sonra, nihayet, Kanlı Pazarların, İmran Öktem olaylarının, gençlik hareketlerinin ve de bu son Kayseri olayının açtığı yolda iktidar güneşinin ufuktan yine doğduğunu görüyor. Ya ne yana yürüyecek? Ona «Yürü ya kulum!» diyen her yerde hâzır ve nâzır güçler ne yana gitsin dilerler?

Ondan önce biz, sosyalistler olarak, Kayseri olayını yerine oturtalım.

BİR kere, Kayseri'de olanlar, «Cumhuriyet» gazetesinin dediği gibi, bugüne kadarki bütün «irtica» olayları gibi bir «irtica» olayı idi. «Cumhuriyet»in «Cumhuriyet» olabilmesi için zaman zaman böyle «irtica» olaylarına gerçekten lüzûm olduğu kabul edilirse, teşhis doğrudur. Bu bakımdan, «Cumhuriyet» belki aradığını bulmuştur. Ama biz başka şey arıyoruz.

Öğretmenlere saldıranlar on bin kişiydi, dile kolay! Yarın bir başka olayda bu sayı pekala yüz bine çıkabilir. Ve o zaman toplananların nereye ve kimlere saldıracağı bellidir. **Yüz binler** öğretmen kongresine değil, **tüccar kulübüne** yürüyecektir. (Ve biz, bu gidişle, ok yaydan çıktıktan sonra on binlerin yüz binlere bali olmasını ne hükümetin, ne de Aramco'nun önleyebileceği kanısındayız.) 6-7 Eylülden tutun, Konya olaylarına, hattâ Kayseri'de o zavallı kadın yurtdaşın başından geçen hazin maceraya kadar herşey bunun böyle olacağını gösteriyor. Beslenen karga göz oymaya hazırlanmaktadır. Hiç de şaşılacak şey değil: asıl tepkinin üst yapıda, yani doğrudan doğruya ve sadece «gavur» öğretmene karşı değil, alt yapıda, yani ekonomik bunalıma ve ona sebep olan sömürü düzenine karşı olduğu anlaşılırsa...

Nitekim «Bugün» gazetesinde Mehmet Şevki Eygi'nin bir yıldır tutturduğu kışkırtı çizgisi tam bu sırada yerine oturdu. Eygi nicedir «Bugün»de niyeti karışık, ama hitabı yerinde bir **ekonomik eleştiri sürdürüyor.** Bu demektir ki, bugünkü dünya ve yurt koşullarında, Türkiye'de kitlelerin **Din ve Şeriat** için ayaklanıp «ilericiler»in, «devrimciler»in üzerine yürümeyeceğini «Cumhuriyet» bilmiyorsa bile «gericiler» biliyorlar. Nicedir başını kuma gömmüş, ardını millete âyan kılan ve de ardına diktiği silahlı nöbetçiden ötürü gönlünü ferah tutan «devrimci» Devekuşu da artık doğrulup şöyle bir çevresini kolaçan etse bu gerçeği ve daha bir dolu başka gerçeği görürdü.

Görürdü ki,

1. «İrtica»nın ardındaki itici ekonomik güç **bugün için geriye gidici, hattâ tutucu değildir.** Bir başka deyişle, durumları bozulanları, iflasa gidenleri, hayatları çökenleri birleştiren, geriye bakan ve eskiyi özleyen bir birikimle karşı karşıya değiliz. Tersine, ekonomik ve sosyal gelişmenin (sanayileşmenin) özlemini duyan ve de mümkününü görenleri bir araya getiren ileriye bakan bir birikim bu. Türkiye'de kapitalistleşme süreci, henüz, gerçekten direnen, koruyan tutan, ekonomik - sosyal bir irticanın ortaya çıkmasına sebep olacak kadar ilerlememiştir çünkü. (Hemen şunu da bilelim: «birikim» derken, peşine on binleri, hattâ daha da fazlasını takabilen, çoğunun ne idüğü besbelli **kışkırtıcılar üzerine değil,** bunların hesapları ve kitapları üzerine de değil, hitap ettikleri ve kullandıkları, ezici çoğunluğu emekçi olan halk yığınları üzerinedir sözümüz.) Yığınların soyulduğu, sömürüldüğü, açmaza düşürüldüğü, canlarına okunup bunaltıldığı ne **kadar gerçekse, bu birikim de o kadar gerçek bir birikim. Kışkırtıcılar ve emperyalizm ajanları onun için kitleye hitapta ekonomik eleştiri yolunu seçmişlerdir. Dedikleri çok yerde doğru noktalara dokanıyor. Bugün yığınlar manevi bir bunalım içerisinde değiller; maddi bir bunalım geçiriyorlar. Hilafet ve şeriat adına harekete geçmeye çağırılsalar bile, hilafet ve şeriat için yürümeyeceklerdir. Başka şey için yürüyeceklerdir. Bunu görmeyenler, tedirginliğin sun'i olduğunu yada sadece üst yapıda olduğunu sananlar, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da yanılırlar.**

2. Tedirginliğin ana kaynağı, Kurtuluş Savaşından bu yana, Anadolu toprak sahipleri ile palazlanmak isteyen ve palazlanmasına çalışılan tüccar (komprador) burjuvazinin ve onların işbirlikçisi küçük burjuva kökenli bürokrat aydınların sözde «devrim»ine karşı çıkan, ve emperyalizm ile hakim sınıflarca sırası ve yeri geldikçe istismar edilip duran emekçi halk muhalefetindedir. «Devrim» emperyalist koşullara rağmen tüccar burjuvazi elinde sermaye birikimi sağlamaya bağlandığı, ve de toprak sahiplerini karşısına almamaya (dolaylı olarak da emperyalizmi karşısına almamaya) özellikle dikkat ettiği için, bir başka deyişle, emperyalizmin finans - kapital döneminde millileşme sürecine geçilebilmesi için şart olan çağdaş ekonomik ve siyasi koşulları yaratmadığı için, «devrim» düzeninin yürütücüleri, koruyucuları ve ideolojik savunucuları «devrimci» ve «ilerici» küçük burjuva bürokrat - aydınlar, emekçi halkın, üretim güçlerinin yetersiz ve çarpık gelişmesinin yükü altında ezilmesine aracı olmuşlardır. Devletteki ağırlıklarını devlet hiyerarşisinin her katında ağalarla kompradorlardan yana koymuşlar, yürüttükleri ekonomik ve siyasi düzenle de emekçileri onların insafına terkeylemişlerdir. Ve emekçi halk her zaman, sözüm ona karşı - devrimden sonra olduğu gibi ondan önce de, «devrim»in getirdiği «yeni» düzende «devrim» adına ne yapıldıysa ve ne yapılmadıysa ağalarla kompradorlara yaradığını görmüştür. Öte yandan emekçilerin kendilerini sömüren patronlarla ağalara karşı çıkmasını taa baştan vatana ihanetle bir tutup, kanunla, tedbirle, yasakla ve kovuşturmayla önleyenler de yine kendileri olduğundan, bu bürokrat - aydınlar emekçilerin sömürüye

(şapka giymeye değil!) muhalefetini kendi üzerlerine çekmişlerdir. Onun için emekçi halk ağanın ve kompradorun elinden çektiğini «devrimci», «ilerici» bürokrat - aydından bilir, haklı olarak. (Ağayla kompradora karşı çıkmanın «komünistlik» olmakta devam ettiği, bürokrata karşı çıkmanın ise «demokrasi» oluverdiği 946 sonrası dönemde DP'nin yaptığı, bu gerçeğin kurnazca ve akıllıca istismarından başka birşey değildi. DP hareketi ancak bu anlamda bir «halk» hareketi idi. Bugün de Ecevit, aynı kurnazlıkla, üretim güçlerinin ağır geliştiği ve sömürünün yığınları bunalttığı bir dönemde, Halk Partisini DP'leştirme gayreti içinde durmadan «demokratik rejim»den söz etmekte, «devrimciler»le «ilerici-ler»i karşıya almaktan çekinmemektedir. Aksine, bunda fayda görüyor.)

3. Kayseri'de öğretmene saldıranların esas çelişkisi öğretmenle (bürokratla) değil, sömürücüyle, yani ağayla ve kompradorladır. Kitlenin öğretmenle karşı karşıya gelişi alt yapıdaki bu ana çekişkinin üst yapıya yansımasıdır. Emekçi halk günlük yaşantısında ve genel çıkarında her an ağayla ve kompradorla çatışır ama, «devrimci» bürokrat - aydından davacıdır.

Emekçi halkın bürokrat - aydınla davası ekonomik gelişme dönemlerinde, sömürünün artmasına rağmen, keskinliğini bir ölçüde yitirir. Çünkü yaratılan değerden az da olsa ona da pay düşer. Ekonominin ağır geliştiği, dolayısıyla sömürünün şiddetini arttırarak emekçi halkı bunalttığı dönemde ise, emekçi halkın bürokrat - aydınla davası büyür. O zaman bürokrat - aydınlara saldırı, bir bakıma, esas sömürücüye varmak için, sömürü düzeninin kapılarını tutanlara saldırı demektir.

4. Emekçi halkı öğretmenle karşıya getirenlerin halka üst yapıdan da seslenip din, şeriat çığırtkanlığı yapmaları (esas Aramco'nun oyunu) «devrimciler»i yanıltmak, alt yapıda süregiden emekçi halk - sömürücü hakim sınıflar çelişkisini, emekçi halkla bürokrat - aydınlar arasında bir üst yapı çelişkisiymiş gibi göstermek içindir. Emekçi halkın üretim güçlerinin yetersiz gelişmesi yüzünden gösterdiği aslında tutucu olmayan tepki (reaksiyon) profesyonel kışkırtıcıların kullandığı tutucu dini sloganlar yüzünden bürokrat - aydınların bilincine ters yansıtılmakta, aslında çağa uymak için bugünkü düzeni zorlayan bir birikim çağdışı yada çağ gerisi bir hareket gibi gösterilerek «devrimci» aydın çevreler halk yığınlarına karşı irkitilmektedir. Bürokrat - aydınlar, hakim sınıfların pekala benimseyip kendi çıkarlarına uyguladıkları «devrimci» üst yapının ideolojik çığırtkanlığını (medeniyet savunuculuğu belleyip) üzerlerine almış olduklarından, ve üstelik de bu üst yapı -gerek kurumları, gerek ideolojisiyle- onların alt yapı da hakim sınıflarla ortak çıkarlarının devamına yaradığından, bu yanılgıya düşmeye ve halka karşı irkilmeye her zaman yatkındırlar.(*)

5. Emperyalizmin Türkiye'de ötedenberi uyguladığı klasik taktiktir bu. İşine geldikçe, sömürü düzeninden çeken emekçi halkı tutucu dini sloganlarla bürokrat - aydınların üzerine salmak, «devrim» düzeninin «medeniyetçi», «ilerici», «Avrupai» cilasına kanan (yada kanmak işine gelen) bürokrat - aydınların gözünde «devrim»i tehlikede göstermek, bürokrat - aydını bıçkın «devrimci» edalarda halkın karşısına çıkarmak, kimi zaman da sert eylemlere sürüklemek... Bunun sonu bürokrat - aydınla emekçi halk yığınları arasında ikilik, bölünme ve katı düşmanlıktır. Korkudur, kuşkudur, ve güvensizliktir. Bu arada «Devrim elden gidiyor!» diye telaşa kapılan bürokrat - aydına «devrim» kurtartılır da. Kurtartılır ama, Yirminci Yüzyılın ikinci yarısında Türkiye'de Hilafetin geri gelmesi(!), şeriatın uygulanması(!), teokratik dini yobazlar devletinin kurulması(!) «tehlike»si atlatılırken, «devrim»le, «medeniyet»le, «ilericilik»le birlikte sömürücülerin sömürü hakkı da yeniden sağlama bağlanır. Böylelikle, halkı düşman gören, halka düşman görünen bürokrat - aydının, çağ gerisi düşen «devrim»i emperyalizmin icazet sınırları dışına çıkarıp çağa ve yurt gerçeklerine uydurma yönünde düşünme, çalışma, döğüşme imkanı elden gider. Üstelik icazetli «devrim» hiç bir zaman üretim güçlerini yeterince geliştiremiyeceği için, emekçi halkın hakim sınıflarla çelişkisi sırası düştükçe ve sömürücülerin işine geldikçe yine bürokrat - aydınların üzerine yıkılır. Emperyalizmin kurduğu kapanda kısır döngü sürer gider. Bugüne kadar hep böyle olmuştur bu.

Eski usul Batıcı, «medeniyetçi» «devrimci»likle ancak bugünkü düzen, statüko korunabilir. Yani emekçi halkı sömürenlerin, ağalar ve kompradorların ve de onların işbirlikçisi kalem efendilerinin düzeni. Sivil - asker küçük burjuva aydınların «devrimi»ni tarihin getirip koduğu yer budur bugün.

ÖTE yandan bu «devrim»i korumanın, yani alt yapıda emekçi halkın kurtuluş yolunu açacak düzeni getirmeden üst yapıyı şu son yıl içerisinde gördüğümüz türden «irtica» olaylarından temizleyebilmenin yegane tutarlı yöntemi TEDHİŞTİR. Tedhişi yine bürokrat - aydına uygulatacaklardır. Ama sömürü devam edecektir. Üretim güçleri emperyalizmin dar icazet sınırları içerisinde ve önü alınamayan nüfus artışı karşısında yeterince gelişemiyecektir. Emekçilerin hakim sınıflarla çelişkisi yine sürüp gidecektir. Koca «devrimciler» Çankaya'nın tepesinden bakıp görebildikleri daracık ufukta, dertlerinin ardında sadece Vahdeti torunlarının, Otuz Bir Mart özlemcilerinin, Mehmet Şevki Eygilerin ve daha bilmem neyin parmağını ararken, ve bulurken, toprak sahipleriyle komprador burjuvazi yine fakrü zaruretin ücretini bürokratlarla paylaşacaklardır. Ve halk yine pencereleri kırmak isteyecektir. Kıramadığından ötürü de - «devrim» kırılan camların fiyatını pahalıya ödetir çünkü - hıncını, yoksulluğunu, umutsuzluğunu içinde kemirip duracaktır. Takriri sükun devrinde olduğu gibi tedhişle anca zaptedilen emekçi yığınları karşısında (kışkırtmanın hemen kesileceğini, alttan alta, hattâ daha da yoğunlaşarak sürüp gitmeyeceğini sanmak saflık olur) üretim güçlerini geliştiremiyen düzenin hamileri, bürokrasi, İnönü'nün İkinci Dünya Savaşından sonra düştüğü duruma düşecektir, büyük ihtimalle. O zaman «devrimci» bürokrat aydınlar «demokratik rejim»i özlemeseler de (tarih tekerrür etmez çünkü) emperyalizme daha çok el açmaktan başka çıkar yol bulamıyacaklardır. Kısır döngü devam edecektir.

BÜTÜN bunlar demek değil ki bugün Türkiye'de bir irtica hareketi yok. Var gerçi, var ya, «Cumhuriyet»in sözünü ettiği «Atatürk Devrimi»nden geri dönmek isteyen cahil ve geri kitlenin ekonomik sosyal irticası değil bu; emperyalist koşullarda yığınların özlediği ve yokluğundan bunaldığı ekonomik ve sosyal gelişmeyi sağlamasına imkan olmayan «Atatürk Devrimi»nin, çağın ve yurt gerçeklerinin zorunlu kıldığı gerçekten anti - emperyalist (milli demokratik diyelim isterseniz) devrime dönüşmemesine çalışanların, devrimi «devrim»de tutmak isteyenlerin, aksi halde durumlarının bozulacağını, iflas edeceklerini, hayatlarının ve azametlerinin çökeceğini bilenlerin, yani azınlıktaki sömürü erbabının siyasi irticaıdır. Kitlenin dinç özlemini ve bunalımını kullanan, yarın ipin ucu azıcık kaçtığında kendilerine döneceğini bildikleri öfkesini şimdilik başka hedeflere yöneltmekte çıkar görenlerin bu siyasi irticaında, bütün sömürücüler ve işbirlikçileri, komprador burjuvazi, toprak sahipleri, «devrim»in milletin başına bela ettiği siyasi mütegallibe artıkları ve bürokrasinin bir kısmı, emperyalizmle elele vermişlerdir. Oyunlar bu çerçevede oynanmakta, sözde dini «irtica» ardındaki dinç özleme rağmen, öldürücü bir düzeni tutmayı amaçlıyan siyasi irticaya alet edilmektedir. Bu arada gerçek devrimciler de, dini «irtica» heyulâsının ardındaki siyasi oyunu gözden kaçırdıkları ölçüde oyuna âlet olmaktadırlar.

Sömürücü gasıplar hangi komitenin sömürü düzeninin gerçek çıkarlarını temsil ettiği, kimin siyasi iktidarı daha akıllıca kullanabileceği, tutma işinde kimlerin - geçmişleri de göz önünde tutularak - en ehil olduğu üzerinde anlaşmazlığa düşebilirler. Tutulacak yollar, uygulanacak taktiklerde farklı görüşler ileri sürülebilir. Bu arada karşılıklı kızgınlık ve kırgınlık yaratan, ama hepsinin amacı emperyalizmin iyi niyetini kazanmaya çevrik bazı emri vakiler dahi olabilir. Karşılıklı suçlamalara da girişebilirler. Ve siyasi iktidar yarışının (buna sınıf çıkarlarına hizmet yarışı da diyebiliriz) sebep olduğu hengamede kimin neyi ne için kullandığı pek belli olmayabilir. Ama mesela bir Kanlı Pazar olayı, AP iktidarı yardakçısı basit basından, bir kısım sivil - asker bürokratlara kadar bütün bu grupların siyasi irticada nasıl birleşip tek cephe olabildiklerini göstermiştir.

BU işten en kârlı çıkan, tabii, emperyalizm oluyor. Daha şimdiden, bundan sonraki değil, daha da sonraki yarışlarda üzerine oynayacağı atları deniyor.

Sosyalistlere ve bu arada bürokrat - aydınların gerçekten devrimci olmayı göze alabilen, bunun çıkar yolunu arayıp duran kesimine düşen görev:

«Devrimciler» gibi emperyalistlerin oyununa gelmeyelim. Kitlenin sömürü koşullarına tepkisini, sömürücülerin siyasi irticaı ile karıştırmıyalım. Emperyalizmin Cumhuriyet Türkiyesini ne zamandır içine soktuğu açmazdan, gerçek devrimci güçlerle emekçi halk yığınları arasındaki bölünmeden kurtulma yolunu, yığınların ve de «devrim»in somut gerçeklerinden çıkarmaya bakalım.

*** Bu yazıda bürokrat - aydınların alt yapıda oynadıkları role parmak basmak için, çok önemli başka konulara, Batılaşma, «gavurluk», küçük burjuva kökenli aydınlarca genel davranış biçimleri ile küçük burjuva ideolojisinin maddi temelleri, bürokrasinin hayat seviyesi ve yaşama tarzı ve emperyalizmin ekonomiye, topluma sızışı ve bütün bunların bürokrat - aydınlarla emekçi halk ilişkisini ne yönde etkilediği gibi konulara mahsus değinilmedi.**

NIXON DOKTRİNİ BELASI!

Apollo seferinin zafer sarhoşluğu içinde alelacele bir dünya seyahatine çıkan Başkan Nixon'ın Asya ülkelerinde sömürülen ve ezilen kitleler tarafından yuhalanışını görmezlikten gelen burjuva gazeteleri, bütün objektiflerini Bükreş'e çevirmişler ve Romanya'lıların Nixon'ı bir «kurtarıcı» gibi karşıladığını manşetlerinde ilan etmişlerdir.

Diplomatik ve ticari nedenlerle ve «barış içinde birlikte yaşama» ilkesi çerçevesinde kurulan bir ilişkinin Romanya halkının Amerikan emperyalizminin kucağına atılması şeklinde yorumlanması şüphesiz ki bilinçli ve aklı başında kimseler tarafından hiçbir şekilde ciddiye alınmamıştır.

Başkan Nixon'ın bu dünya gezisinin en önemli yanı, Asya'da yeni bir sömürü doktrini uygulayacağını açıklamış olmasıdır.

«Nixon Doktrini» adı verilen bu politikanın esasları şöyledir:

Amerika, imzaladığı antlaşmalara bağlı kalmakla birlikte, askerle savaşa müdahalelerden çekinecektir. Fakat nükleer saldırılara karşı Asyalılar, Amerika'nın kendilerini nükleer gücü ile savunmasına güvenebilirler.

Asya ülkeleri, iç sorunlarını kendileri çözümlemeli, içerden gelecek yıkıcı hareketlere karşı kendilerini savunmalı ve Amerika'nın müdahalesine güvenmemelidir.

Nixon, Asya ülkelerini, güvenliklerini sağlamak için kendi aralarında anlaşmalar yapmıya çağırmıştır.

Açık olarak belirtmekten kaçınmış ise de, Nixon, Amerika'nın Çin'e karşı Truman, Eisenhower ve Johnson zamanından beri süren sert tutumunun değişmek üzere bulunduğunu Asya'lılara anlatmıştır.

Görülmektedir ki, Amerika'nın yeni doktrini «sert» askeri müdahalelerden çok, ekonomik ve siyasi manevralara dayanmaktadır. Esasen Vietnam hezimetinden, Çin'in ve Sovyetler Birliği'nin askeri gücünün son derece artmasından sonra Amerika'nın Asya'da yeni silahlı çatışmalara sürüklenmeyi kolay kolay göze alamayacağı muhakkaktır. Bu durum karşısında Amerika için tek çıkaryol, emperyalist çıkarlarını siyasi ve ekonomik müdahalelerle sürdürmektir.

Amerika, Türkiye'deki asker sayısını azaltmak, buna karşılık ekonomik yatırımlarını ve iç politikadaki müdahalelerini artırmak, bütün burjuva partilerini kendi safına çekmek suretiyle bu doktrini çok önceden ülkemizde uygulamağa başlamıştır. Bu politika, artık Amerikan hariciyesinin resmi doktrini haline gelmiştir.

Geri bıraktırılmış ülkeler, tıpkı «Truman Doktrini» gibi, bu yeni «Nixon Doktrini»nin de başlarına yeni yeni belalar açacağını hiçbir zaman gözden uzak tutmamak zorundadırlar. Unutulmamalıdır ki, el altından yürütülecek ekonomik ve politik manevralar, açık savaşa nazaran çok daha tehlikeli ve yıkıcıdır.

Nixon, ezilen dünya halklarına karşı şimdi bu manevrayı tezgahlamaktadır.

İŞÇİ, KOÇ'
KÖLESİ DEĞ

1. Demir Döküm'ün bilinçli işçileri, haklarını elde etmek için fiili durum yaratmışlar, aslında kendilerinin olan fabrikaya elkoymuşlardı. Çok geçmeden iktidarın polisi patronun çıkarlarını korumak üzere işçinin karşısına dikildi. Klasik oyun sahneye konuyor. işçi ile polis karşı karşıya getiriliyordu.

2. Demir Döküm'ün işçileri yalnız değildi. Sadece çevredeki diğer fabrikaların işçileri değil, gecekonduların bütün sakinleri de onlarla beraberdi. Yetmişlik nineler bile fabrikanın önünde nöbete girmişti. Biliyorlardı ki, bu mücadele sadece demir döküm işçilerinin değil, tüm emekçi sınıfının ortak mücadelesiydi...

İbrahim OSMANOĞLU

TÜRK Demir Döküm Fabrikasındaki işgalin beşinci gecesi. Ay ışığında zor seçiliyor yanık yüzleri işçilerin. Yığılmışlar öbek öbek fabrika duvarlarının üzerine. Türkü soyleyen, derin derin cigarasını tüttüren, «of...» çeken, «**ah anasını sattığım**» diyen...

Evinden, karısından, çoluğundan, çocuğundan uzak işçiler. Beş gecedir bu taş duvarlar üzerinde.

Yolboyu toplum polisleri, sıra sıra, sayıları ikiyüzü aşkın. Yarısı işçileri gözetliyor, yarısı oturmuş kahvede uykulu gözlerle pişpirik oynuyorlar. Felekten bir gün çalmışa benziyorlar. Oysa onlar da uzak evlerinden, karılarından, çocuklarından...

Yamaçlara serpilmiş konduların çoğunda ışık var daha. Ufacık pencerelerden uzanmış kadın ve çocuk başları. İşçilerin oturduğu evler bunlar. Onlar da tedirgin, onlar da açonlar da korkulu...

Kimlerdir bu binlerce insanı çoluğu çocuğu ile perişan eden?

Kimler olduklarını biliyoruz. İşçiler de biliyorlar, o herşeyi yaratan, yarattığının karşılığını alamayan, kahrolan işçiler... Biliyorlar kendilerini kahredenleri...

Vehbi Koç ve ortaklarının Silahtar'daki T.D.D. Fabrikası, 31 Temmuz Perşembe gecesinden beri işçilerin işgali altındadır. 2300 işçinin işgal ettiği fabrikada 5 Ağustos salı sabahına kadar herhangi bir olay çıkmadı. O güne kadar, sözde görevini sessiz sürdüren polis, o gün aldığı emri yerine getirmek üzere harekete geçti. Polis şefi işçilere seslen[iyor]: «**Bu yaptığınız kanunsuz bir hareketttir, fabrikayı derhal terkedin.**» İşçiler karşılık veriyor polis şefine: «**Ölümüz çıkar burdan, gene de terketmeyiz fabrikayı.**»

Demir kapıya asılan «**Satılmışlar, 4 gün değil. 104 gün geçse gene de dayanacağız**» dövizi de kanıtlıyor ki, işçiler dayanacaklar. Oysa polis emir almıştı.

Polis şefi: «**İşçiler, son defa söylüyorum, terkedin fabrikayı**» di[yor] ve arkasından «**hücum**» emrini veriyordu.

Fabrikanın her iki kapısına bir[-]den yüklendi polisler. Bombalar patlıyor, tabancalar ateşleniyordu. Çatılara çıkan bir grup polis içeri girmeğe çalışıyordu. Fabrika çevresindeki kondu sakinleri de toplanmaya başladı, işçilerin karıları, kızları, çocukları... Yuhalıyorlardı polisleri. Polisin bu haksız eylemine işçilerle birlikte karşı koyuyorlardı. Korkusu yoktu işçilerin tabancadan, bombadan, coptan. «**Zincirlerinden başka kaybedecek birşeyleri yoktu**» çünkü. Polisin saldırısına karşı daha şiddetle saldırıya geçti işçiler. Ellerinde demirler, sopalar, yanık yüzlerinde inancın, ezilmişliğin kalın çizgileri. Püskürtüldü polisler. Bir to[k] dayak yediler. Alibeyköy deresinin kirli sularında yüzüyordu polislerin beyaz miğferleri. Birkaç polisi de kadınlar hakladı bu arada. Altmışı aşkın yaralı veren polisler tabanları yağlamaktan başka çare olmadığını anladılar ve çekip gittiler. İşçilerden de 18 kişi yaralandı tabancalarla, coplarla, taşlarla...

'UN

İLDİR

3. **Patron uzun süre işçilerin pes etmesini bekledi. İşçiler direniyordu. Direnç kırılamayınca sabahın kör karanlığında toplum polisi yine hunharca işçilerin üzerine saldırtıldı. Tıpkı Teknik Üniversite'de, Singer'de olduğu gibi... İktidarın polisi, Koç'un çıkarlarını korumak için onun servetini yaratanlara saldırıyordu.**

4. **Demir Döküm'ün işçileri, polisin coplu, kalkanlı, bombalı saldırısına, yiğitçe, erkekçe, canlarını hiçe sayarak karşı koydular. Aralarından da yaralananlar oldu... Ama bu yaralar, işçi için şeref nişanesiydi...**

Evet, isteklerini gerçekleştirme uğrunda ölümü dahi göze alan işçiler, nihayet gece yarısı «hakları verilinceye kadar» kaydıyla fabrikayı askeri birliklere teslim ederek beşer onar fabrikadan ayrılıp evlerine dönmeğe başlıyorlar.

Ertesi sabah fabrika çevresinde küme küme toplanan işçilerle sohbet ediyoruz. İriyarı, kartal burunlu, Karadeniz'li olduğu her halinden belli bir işçi konuşuyor:

— **Ben beş senedir çalışıyorum ha bu fabrikada, aldığım işte bu kadına beş kişi ve Maden İş yetkilileri dar:** (Parmaklarıyla beşyüz gösteriyor...) **Altı nüfus besliyorum. Namussuzum ayda bir kilo et girmiyor eve. Ula ben 35 yaşındayım, gören 50 yaşındasın diyor.**

Dört yıllık işçi olduğunu söyleyen, atletik yapılı, sarışın bir işçi alıyor sözü:

— **Bu iktidar bizi hiç düşünmüyor mu, hiçbir yetkili yok mu bizi düşünen? Biz onlara...**

Bu sırada sözünü kesiyor, marangoz bölümünde çalıştığını söyleyen 50 yaşlarındaki bir işçi:

— **Oy veriyoruz, diyecektin değil mi? Aha o oylar değil mi bizim anamızı...ken! artık biz de anladık bu işleri... Aldanmayacağız artık.**

— **Doğru söylüyor vallahi usta. O üç milyon, dört milyon oydur başımıza açan bu işleri.**

Arkadan omuzumu dürtüyor birisi, lafa giriyor:

— **İki şey diyeceğim sana, onları da yaz. Birincisi, Vehbi Koç'un ipliği pazara çıktı. Şimdiye kadar hep yalan söyledi o adam. Yok efendim, en iyi benim işyerlerimde işçiler rahat eder, yok ben işçilerin haklarını veririm! Palavra ağabey... Bir de 13 milyon lira vergi verdiğini söylüyor. 13 milyon ne ki, 100 milyon vermesi lazım...**

— Yani vergi mi kaçırıyor?

— **Bundan şüphen mi var ağabey, vergi kaçakçılığı yapmayan bir tek zengin var mı bu memlekette?**

İkincisine gelince ağabey. Vefa Poyraz diyor ki, «Polis, kan dökülmesin diye çekildi fabrikadan Yalan.. Polis işçinin dayağına dayanamadı da ondan çekildi.

— **Dur bakalım vali hazretleri ne diyecek giden arkadaşlarımıza?**

Vali'yle görüşmek üzere işçileri vilayete çağırılmışlardı o sabah. Bunu kastediyordu.

Konuşma uzayıp gidiyordu. Dertliydi, çileliydi işçiler. Et yiyemeyen, sebze yiyemeyen, tek gözlü kondularda sevişemeyen işçiler.

— **Bir soru da ben sorayım sizlere,** dedim. **Nasıl kurtulacaksınız, bu zulümden, bu kölelikten, bu açlıktan?**

Sustular ilkin. Birbirlerinin yüzlerine baktılar. Sonra birkaçı birden atıldı.

— **Teker teker söyleyin,** dedim.

— **Birlik olacağız bundan sonra. Bu birlik başladı. Polislerle çatıştığımız zaman çevre fabrikalardaki işçi kardeşlerimiz de bize yardıma koştu.**

— **Yalnız işçiler değil,** dedi bir başkası, **halk da yardıma geldi.**

— **Ordu da bizimdir,** diye ekledi bir diğeri, **öyle olduğunu bildiğimiz için fabrikayı teslim ettik.**

Ve:

— **Usta dedi ya demin, iş o 3-4 milyon oydadır, oyda!** diye noktaladı bir başkası sohbeti.

5. **İşçilerin yürekli direnişi karşısında polis ricat etmiş, hezimete uğramıştı. Fabrika yanındaki derede toplum polisinin copları, miğferleri yüzüyordu. İşte 5 Ağustos 1969 saldırısından geride kalanlar...**

6. **Artık duruma ordu müdahale ediyordu. Tanklar zırhlı arabalar binlerce asker.. İşçiler, bir albayın «haklarının tanınacağına dair teminat» vermesi üzerine fabrikayı orduya teslim ettiler. Mücadelenin ilk aşaması zaferle sonuçlanmıştı.**

görüşler

Haşhaş nasıl susturuldu ?

● Eskiden beri haşhaş, Malatya'da Ören'lilerin bellibaşlı gelir kaynağıydı. Emperyalizmin çıkarları gereğince, AP iktidarı 1967 yılında haşhaş ekimini yasakladı. Tek gelir kaynağından mahrum kalınca Ören'liler mücadele etmek üzere dört sayfalık «HAŞHAŞ» adında bir gazete yayınladılar. 15 günde bir yayınlanan Haşhaş'ta köylüler kendi kalemlerinden kendi dertlerini anlatıyorlardı. Köylü ozanların mısraları Haşhaş'ta yayınlanıyordu. Ancak köylünün bu yayın organı çevresinde bilinçlenmesi, çanak yalayıcıları telaşa düşürdü. Çok geçmeden Haşhaş'ın yayınını önlediler. Bununla da yetinmediler. Haşhaş'ın yöneticilerini hapse sokmak için ellerinden geleni yaptılar. Haşhaş'ın kurucularından Süleyman Kırteke ve altı köy muhtarı, hemşehrileri Vahap Erdoğdu'nun Ankara'da tutuklanmasını protesto amacıyla bir bildiri yayınlamışlardı. Hepsini tutuklattırdılar. Ama köylü yine susmadı. Bu defa liderlerinin tutuklanmasını protesto amacıyla beş yüz imzalı bir bildiri yayınladılar. Köylü her baskıdan sonra, biraz daha bilinçlenmekte, daha güçlenmektedir. Bu milletin asıl efendisi köylüyü ezmek yanlarına kâr kalacak mı? Elbette kalmayacak. Bir gün köylü de onları, çanak yalayıcıları ezecek. Bunu böyle bilsinler...

MEHMET ÇUBUK
(Malatya)

Gerdibi köyünden bir ses

● Gerdibi Köylü, Orta Torotlar üzerinde, ormanlık bir arazide kurulmuş. Adana'nın Karaisalı kasabasına bağlı bir köydür. Köylülerin yaşayışında önemli faktör ormandır. Ve orman işçiliğidir. İkincisi de orman içinde açılmış tarlalardan elde edilen tahıldır. Hayvancılık gelişmiş değildir. Köyün nüfusu 900 civarındadır. Köyden çıkmış, devlet yönetiminde görevli kimse yoktur. Köyün ilkokulu yoktur zaten. Bütün cumhuriyet devri boyunca terkedilen Gerdibi Köyü, ne zaman uyanacak, bunu kimse bilemez. Köy sudan yoksun, okuldan yoksun, yoldan yoksun. Toprak evler altında kış uykusunda... Seçim yaklaşınca dalevereciler, düzenbazlar, uyutucular dolarlar köye. Gelenler arasında abdestsiz namaz kılanlar olur köylüyü aldatmak için. Öyle bir köy ki, kendi dertlerini kendilerine anlatamayız. İşçiden, köylüden horlandıklarından söz et, «Tamam, şehre gitti, iki gün okudu, komünist oldu geldi» diyorlar. Bir parti tartışması var köylüler arasında. Neymiş, AP, CHP, MHP... Lafı çok, kendi yok partilerin köyde. Geçen seçimde üç oy TİP'e çıktı, bu oyları kimin verdiğini araştırdılar köyde. Vermek isteyenler de veremez oldu. Ama her şeye rağmen yavaş yavaş bir uyanış var köyde. Emperyalizm, Amerikan, komprador, zengin toprak ağaları gibi laflar sızmaya başladı köye... Ben yazları inşaatta çalışır, kışın da kazandığım parayla Adana'da okurum. Tam bağımsız sosyalist bir Türkiye için bütün gücümle çalışmaktayım. Bu köyde doğmuş, bu köyden çıkmış bir genç olarak köyümün de adını sosyalistlere duyurmayı vazife bildim.

MURAT AKÇAM
(Öğrenci/İşçi — Adana)

Yıkılsak da, kıyılsak da...

● Sömürüyü milletimize anlattığımız için yüzbinlerin üstünde göbek atanlar çıldırıyor. Kendilerinde saldıracak yürek olmadığı ve leşleri kıymetli olduğu için de başkalarını kışkırtıyorlar. Ağababalarına dayanarak ekmeklerimizle oynuyorlar. Son aylarda Malatya'da Akçadağ Yatılı Bölge Okulu Öğretmeni Mustafa Erdoğdu sahte belgeyle müstafi duruma düşürüldü. İşinden atıldı. (Sahte belgenin fotokopisi elimizdedir.) Çevirme köyü öğretmeni Hasan Çolak işten atıldı. Tahkikatı işten atılışından on gün sonra başlatıldı. Yani önce idam edildi sonra yargılanacak. Hekimhan'dan sürülen öğretmenler ikinci kez sürüldü. Akçadağ ortaokulunun sekiz kişilik kadrosu sınavlara bir hafta kala dağıtıldı. Öğretmenler Sendikası başkanı, ikinci başkanı ve dernek başkanı başta olmak üzere pek çok öğretmen hakkında gizli gizli tahkikat yaptırılıyor. İşçi kardeşlerimizin Zonguldak'tan çok iyi tanıdığı vali, tüm gücünü TÖS'ü sindirmek için harcadığından ilin işlerine zaman bulamıyor. «Kanun benim» anlayışı ve keyfiliği içinde. TÖS üyelerini istifaya zorluyor. Makamla satın alabildiği ise bir elin parmakları kadar az. Ey yüce millet! Sömürgen çevreler, bizden değil, senin uyanışından korkuyorlar. Bize yaptıkları da uyarıcı oluşumuzdan. Bu mücadelede mertler dayanıyor, namertler kaçıyor. Vurguncular makamlarından, çiftliklerinden, paralarından korkuyorlar. Senin yoksulluktan başka yitirecek neyin var? Güç sendedir. Güçlü sensin. Hakem sensin. Onun için sana anlatıyoruz. Yaşasın emeğin ve sosyal adaletin egemen olacağı güçlü Türkiye!

KEMAL KIRLANGIÇ — ALİ DOĞAN
(Malatya TÖS Başkanı ve Öğretmenler Derneği Bşk.)

Sol nefes mütehassısı Dr. Sükan'a ve zehir hafiyelerine, bizlerin Diyarbakır, Van, Hakkâri ve tüm yol boyunca emniyet altında dolaşmamızı sağladıkları için teşekkür ederiz.

Hakkâri... Nüfus: 6.000... Bölge çok dağlık, ova yok denecek kadar az... Halk zorunlu olarak geçimini hayvancılıkla temine çalışıyor. İlkel metodlarla yapılan hayvancılık, geçimi teminden çok uzak. Tarla tarımından çıkarılan mahsul, tarla sahibinin dahi ihtiyacını karşılayamamakta. Belki yüzde 15'ini... Devamlı dışarıdan tahıl alma zorunluluğu var.

Yöre altı ay karla kaplı. Halk besin ihtiyacını stokla hallediyor. Adam başına düşen milli gelir 250 lira. Bir çiftçi ailesine düşen ortalama tarla 34 dönüm. Yüzde 45'i topraksız... Halkın yüzde 82'si, kadınların yüzde 97'si okuma yazma bilmiyor.

Çukurca... Hakkâriye 78 kilometre mesafede. 68'ini Zap almış götürmüş, 10'unu neden bırakmış?

Vilayetle tüm ilişkisi kesik. Açlığın, bırakılmışlığın, eziklîğin somut örneklerinden biri işte. Dört senedir yasak bölge!

Hakkâri'den Çukurca'ya gitmek için vilayetten izin belgesi alınmalıymış. İzin için görüştürüldüğümüz Vali Hüseyin Öğütçe'nin ilk sözlerinden, izin vermemeğe çoktan kararlı olduğunu anladık. Araçla ulaşım yapılamayan Çukurca yolunda, kaç gün de olsa yürümeğe, her tehlikeye rağmen Çukurca'ya gitmeye kesinlikle kararlı olduğumuzu belirtiyoruz.

Yasak Bölge

Vali, «Efendim, maalesef size izin veremeyiz, allah saklasın başınıza bir kaza gelir, bize çok üzüntü verir...» diyor.

Bilmem kaç yıl önce Cilo Dağı'ndan düşüp ölen İngiliz'i örnekleyerek Amerika'nın Arizona bölgesinin bilmem ne dağının bile Çukurca yolundan daha az sarp olduğuna değiniyor, içi parçalanarak Amerika'daki tatlı günlerini anıyor.

Biz, Erciyas Dağı'nın tepesine çıktığımızı, iki Çukurca'lının bu defa bize öncülük edeceğini söylüyoruz. Vali hemen karşılıyor:

«Erciyas, bu yol yanında ova gibidir. (Erciyas ki, deniz yüksekliği gözetilmezse, Türkiye'nin en yüksek dağıdır.) Efendim, Çukurca'nın görmeğe değer özelliği, derdi yoktur. Sadece yolu bozuk. Hem Türkiye'de yolsuz yer mi yok? (Balıkesir'in bir köyünü örnek verdi.) Şimdi de Bayındırlık Bakanlığı'nı aradım. Bakanla görüşeceğim, yol çabucak açılsın diye... Gelecek ay gelin, başka zaman gelin, Çukurca'ya da, başka yerlere de kendi arabamla götürür gezdiririm.»

Gülemedik. Anlaşılan vali, yeni döndüğü Amerika seyahati yorgunluğunu henüz atamamıştı üstünden... İçişleri Bakanlığı'ndan aldığı «İki tehlikeli solcuyu Çukurca'ya bırakmayın» emriyle hareket eden Vali, Türkiye'de oynanan oyunların sürdürülme çabasında kullanılan küçücük piyonlardan biri değil mi?

Yasak Bölge sorunu üzerine görüştüğümüz Avukat Naci Cidal şu bilgiyi veriyor:

«1110 sayılı askeri memnu

HAKKARİ TÜRKİYE'Yİ ARIYOR

SEVGİ ÖZDAMAR
ERDAL MERDAN

Van'lı gençlerin mitingi

2 Ağustos günü Van'daki Hükümet Meydanı'nda bir miting yapılmıştır. Van'lı gençler mitingte yaptıkları konuşmalarda üniversite hareketlerini halka izah etmişler, «Türkiye halklarının emeğinin sömürüldüğünü» belirterek iktidarın Boğaz'a 4 milyarlık köprü yaptığını, fakat Zap Suyu'nda halkın telden geçtiğini söylemişlerdir Van'lılar bazı çevrelerin müdahalelerine rağmen mitinge «Kahrolsun ağalık!», «Boğaz köprüsü değil, kuzgunkıran köprüsü», «Batıya fabrika, yol, doğuya komando karakolu», «Amerikan modeli eğitim değil, milli eğitim», «Kahrolsun tefeciler» sloganları ve dövizleriyle katılmışlardır.

mıntakalar kanununun verdiği yetkiye göre bakanlar kurulu herhangi bir yeri yasak bölge ilan eder. 1965 yılında Çukurca yasak bölge ilan edilmiştir. Kanunu yürürlüğe koymak için İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Jandarma Komutanlığı temsilcilerinden bir komisyon kurularak yönetmelik hazırlanmıştır. Yönetmeliğin üçüncü maddesi, bu yerlere giriş çıkışı, en büyük mülki amirden vesika alma şartına bağlamıştır. Ancak, aynı yönetmeliğin 6. maddesi, mutad yoldan ayrılmamak şartıyla giriş çıkış müsaadeye tabi değildir, demektedir.»

Gel gör ki, 6. maddeye rağmen Çukurca'ya kasden bırakılmamıştık.

Aç Çukurca!

Beslenme sorununu stokla halleden Çukurca'lı, yeni yapılan yola güveninden, gerekli stoku yapmamış. Bu yıl deli Zap, şehirle irtibatı sağlayan bu yolu alıp götürünce, davetsiz konuk Çukurca'lılara tebelleş olmuştur: AÇLIK

İlçe atılan 18 ton un, pirinç, mercimek gibi gıda maddesi halka ulaşmadan memur ve asker elinde tükenmiş.

5 kilo un için dört beş günlük yol tepip gelen Çukurca'lı konuşuyor:

«Ot yiyoh, çocuklarımız analarının yimesizliğinden ölüyo. Dut yemek için ganlı bıçaklı gavga oluyo. Aç ölüyorken pancar otu bilem bulamıyon gayri... *Hastalar gaderlerine terkediliyor.*

«Yol iki ay daha gapalı galırsa kimse sağ galmayacak. Dağlarda hayvan gibi yayılıyon. Yiye yiye ot gomadık.

«Hükümet bizi sevmediği için gazeteciyi, öğrenciyi bırahmaz. Madem Türkük, hürük, yasalı bölge ne dimek? İzin kâadı almak ne dimek? Nüfusa göre erzak ne dimek? Biz vatana askerlik ittik, herşeyi ittik. Ya tüm govversin bizi yada hürriyetimizi versin rahat girip çıkalım. (Vilayet kapılarında izin belgesi için sürünmek, açlığa açlık katıyor.)

«Bakan didi: Üç günde yolu acacık... Üç sinede acsa eyidir. Bir ay içinde açmazsa sağ galmıyacalı. 18 ton yiyecek, asker memur dabakasında galdı, bizse geberiyok açlıktan... Aha bu baş parmaam gader cılbalık işte... Un yoh, yağ yoh, şiker yoh, sabun yoh. küllen yıhıyok elimizi. Hiçbir şeyimiz yoh. Açlıktan sokakta yalpa vuranak dolaşıyoh. Hükümat unuttu bizi, gayri gençlik unutmasın...»

Müreffeh Türkiye'nin müreffeh Çukurca'sına, sırtında beş kilo unu, gitti.

Dilenen Köylü

Şehirde Bilecen'den (yeni ismi Kavşak) gelmiş, dilenen bir köylüyle konuştuk. Altı gündür Hakkâri'de, yaması hangisi belirsiz giysisiyle ürkek, umutsuz...

— Niye geldin?

— Bilmiyon mu yohsam, dokuz nüfus evde geberiydi açlıktan, yiyecek bişey yoh.

— Neyle geldin?

— Yayan.

— Kaç günde?

— İki günde.

— Dokuz nüfus ne yapıyor?

— Günde bir tandır ekmee (200 gr. ekmek) bir başa idare ediyorlar işte.

— Toprağın var mı?

— Ekili arazi yirimiz iki tenekelik buğday yiri. O ader işte. Sen nerde yattığımızı sor hele. Bir göz odada, yatah ne de yoh. Yerde eski asvaplarımızı altımıza üstümüze seriyoh da yatıyoh. Dokuz kişi aynı yirde. Daha et yüzü görmedik. Bu sene bir evde yemek içinde bir kemik gordüm. O ader işte...

TÜRKİYE'Yİ ARAYAN DOĞULU KADIN
— Biz vatandaş değil miyiz? —

Tedirgin olup yoksunluğuna döndü, inançsız... sevgisiz...

Şehirde işsizler, devekuşu misali zehir hafiyeler arasındayız. Yerli Bond'lardan daha komik bir şey var şehirde. Okulsuz, yolsuz, köprüsüz yörede 7 milyon liralık yatırım yapılmış: Asri Hapishane! Bina için 1959 yılında Adalet Bakanlığı'nda proje hazırlanmış. 1960'da, birinci ihalede düşünülen 1,5 milyon liralık cezaevidir. İkinci ihalede 4 milyon, üçüncüde 1,5 milyon daha, 7 milyonu bulmuş. Bina, boyu 30 metre, eni 171 metre...

150 kişilik, sıcak sulu, kaloriferli, mahkum başına 45 bin lira düşüyor. Suçlular el sanatlarıyla bölgenin gelişimini sağlayacaklarmış. (Bugünkü çarkı döndürenler görmüş geleceğini, güle güle otursunlar.)

Bir de kütüphane: 1,5 milyon liralık... Şehir içi nüfus 6.000. Okuma yazma bilen 300 kişi. Kitap okuyan belki 10-20 kişi. Kütüphanenin içine konacak kitap yok. «Devlet yatırımları toplum yararının öngördüğü önceliklere yöneltilmelidir- Madde 41.» diye anayasa halt yemesin. Kalkınan Türkiye burası. İstanbul'da boğaza köprü. Hakkâri'de hapishane, kütüphane...

İş Peşindekiler

İşsiz yörelerden Hakkâri'ye iş bulma umuduyla gelmiş, haksızlıklara isyan duygusu bastırılmış, kendisini sefilleştiren güçleri bilinçsizce kendisi yaşatan işçilerle konuştuk. Umutsuzluk, yaşamlarıyla alay etmeyi öğretmiş onlara. Ağrı'nın Patnos İlçesi'nden, Lisör Köyü'nden Şebaboğlu Ali Bilge, 1930 doğumlu. 10 nüfus başında, bulursa amelelik yapıyor.

— Gazandığım para yol masrafım oluyo. Mağarada bir goz odada yatıyoh. Havvanım var tabi. İki tavuk. Burada hepimiz darı ekmeeyle bulgur pilavı yiyoh çoh şükür.

— Mevve yiyor musunuz?

— (Gülüşmeler) Viyoh, ot vardır burda, valla onu bol bol yiyoh. Yaz hanım, yaz. İt gader yirimiz yoh hokumetin gozunde. Şu dağlar bilem bizi ondan eyi bilir.

Evlerin, kayaların altlarında uyuyorlar. Koyunlarını satıp yol parası yaparak iş bulmaya gelenler, bulurlarsa, geçici inşaat işlerinde çalışıyorlar. Aileleriyse Hakkâri'nin temiz aileleri(!) için çamaşırcılık yapıyor...

Bu geçici inşaat işlerinde çalışan bir işçi çok sık allaha şükrediyordu. Yüzde 20'sini belediyenin kestiği bir ameleliğe bu sevinç...

— Ordakiler kim, milliyetleri ne?

— Türk.

— Senin ne?

— E....... Türk.

— Neden bu ayrılık?

— Onlara bahan var, devlet bahıyor onlara, bize bahmıyo... Allah bilem bizi unuttu... Yağmur yoh, ot çoh... Ekin yoh... Koyumden şeere inmek için iki saat yürüyoh. Tel kopruden geçiyoh, yiyecek mahkeme için... Koymun yarısı çoh fakir... Şeerde gazma küreh bulan çoh talihli... 12 saat iş yapıyoh. 15 lira alıyoh. Yüzde yirmisini de belediye kesiyo. Koymun içeceh suyu yoh. dereden su alıyoh Su bulanık, sürüler içer. İnsanlar içer. İki odalı evde 15 nüfusuh. İlacımız ayran, yoğort. Gışın doğan ölüyo. İlkokulu bitiren çoban oluyo, çoban olmıyak da nidek. biz çoban olmasah kim ifendi olacaadı? Bu hapisane ner burda, herkesi doldursan gene dolmaz. Bir münasip suç bulup işlesem, ben de girsem gayri diyom... De ki hokümete: Derdimiz hiç yohtur, sürü sürü koylerimizden Hakkari'ye gelip sürüm sürüm sürünüyoh...

... İşte Hakkâri, işte Hakkâri'liler. Daha yorum gerek mi?

Faşist Yunan cuntasını Amerika destekliyor

Aslından kısaltılarak derlenen aşağıdaki yazı, Chistopher Janus adlı Amerikalı bir milyoner işadamı tarafından yazılmıştır. Eskiden gazetecilik de yapmış olan ve Yunan aslından gelen Chicago'lu işadamı, iki ay önce yaptığı Yunanistan gezisinin gözlemlerini, özel olarak ünlü bir Kanada gazetesinde yayınladı. Christopher Janus'un bu yazısı, Kanada'da itibarı son derece düşük olan junta yönetiminin içyüzünü, objektif bir yöntemle ele almakta, son derece ilginç bilgiler vermektedir. (E. A.)

AMERİKAN KUKLASI FAŞİST CUNTA
— Papadopulos Washington'a güveniyor —

Engin AŞKIN

DİKTATÖR Papadopulos, bir zamanlar kafasına doktor olmayı koymuştu. Ama, tıp fakültesinin daha ilk sınıfında, kendisinde o yetenek görülmediği için, okuldan uzaklaştırmışlardı onu. Doktor olmayı beceremedi ama, onun yerine diktatör olma fırsatını elinden kaçırmadı. Şimdi de, tıp fakültesinden kovulduğu dönemden kalma bir alışkanlıkla, kendisini hâlâ bir doktor yerine koyuyor ve Yunanistan'ı da, kendi hastasıymış gibi, ölçüp - biçiyor. Atina'da, King George Oteli'nde bana verdiği ziyafette, şöyle dedi Papadopulos: **«Hastamızın sağlığı çok fena, bu nedenle kendisini hastaneye kaldırdık.»** Kendisine, **«Pekiy, Bay Papadopulos»** diye cevap verdim. **«Herhalde, hapisane - hastane demek istiyorsunuz, öyle değil mi?»** Fena halde kızmıştı bu sözlerime. Yüksek sesle, **«bunu nasıl söylersiniz?»** diye gürledikten sonra, şöyle devam etti:

«Amerikan Savunma Bakanı Clark M. Clifford'un bizi öven sözlerini hiç işitmemişe benziyorsunuz. Amerikan hükümeti bizim ne biçim hükümet olduğumuza değil, ne kadar sadık bir müttefik olduğumuza önem veriyor. Hükümetinizin bizi, kendi stratejik amaçları için kullandığı gerçeğini bildiğiniz halde, diktatörlüğün faziletsizliği hakkında fikir yürütmeye hakkınız olabilir mi?»

Papadopulos'un bu sözlerine, gerektiği gibi iyi bir cevap verebilmeyi ne kadar çok isterdim. Şahsen, bundan bir yıl önce, Yunanistan'da demokratik bir yönetime dönüşün gerçekleşeceğine inanmış gibiydim. Bu konuda, bir ileri bir geri, sürüp giden resmi gevelemelerin içyüzü bu sıralar ortaya çıktığı için, tümüyle yanıldığımı anlıyorum şimdi. Diktatörlüğün kaderini etkileyen önemli gelişmeler oldu bu arada. İlk sökün eden, Amerikan Savunma Bakanı Clark M. Clifford'un, Amerikan Dış İlişkiler Komitesi'nde yaptığı konuşmaydı. İnsanı gerçekten sarsan bu konuşmada, Clifford aynen şunları söylüyordu:

«Bize Nato İttifakının yüklediği vecibeler, Yunanistandaki hükümetin çeşidinden veya, o hükümet hakkındaki kanılarımızdan çok daha önemlidir».

Derken, Sovyetlerin Çekoslovakya'yı istilası olayı belirdi. Ve bu istila olayı, özellikle, Yunan gizli direnme hareketinin üzerinde, büyük bir darbe olarak patladı. Bunun yanı sıra, Akdeniz'de büyük artış gösteren, Sovyet deniz gücünün durumu da hatırlanmalıdır. Demokratik direnme gücünün kaderini etkileyen bir başka nokta da, Yunanistan'daki askeri yönetimi desteklediği bilinen Nixon'un ve Junta'nın büyük hayranı Spiro Agnew'in, Amerikan seçimlerini kazanmaları olmuştur. Yunanlı entellektüeller, Humprey'nin kazanmasını bekliyorlardı oysa. Junta'nın durumunu sağlama bağlıyan etkenler arasında, şimdi, Roma'da sürgün yaşayan Kral Konstantin'in izci usulü - uydurma darbesi ve 29 Eylül'deki, düzmece referandumun sonuçları da kaydedilmelidir. Bir başka ve psikolojik etken de, Jacqualine Kennedy'nin, Onassis'le evlenme olayı oldu. Bu evlilik, bir bakıma, statükonun tasdiki için bir başka sembolik damga yerine geçti. Derken Amerikan Savunma Bakanı Clifford, kesilen Amerikan yardımının tekrar başlıyacağı müjdesini verdi. Oysa geçen yıl işler, ne kadar olumsuzdu diktatörler için. Geçen yıl, ekonomik yönden tam bir çöküntüye yaklaşan Yunanistandaki koşullar, Junta'yı, iç savaşı önlemek için seçimleri yaptırtacak bir özelliğe gidiyordu. Şimdi durum çok değişmiştir. Bazı batı ülkelerince uygulanan ekonomik blokaj kalkmakta, turizm endüstrisi eskisi gibi olmasa da, yeniden canlanmakta ve gelen yabancı sermaye hızla büyümektedir. Esso Pappas'ın başkanı Thomas Pappas, Coca - Colayı getirmiştir Yunanistan'a. California şirketi Litton, 500 Milyon Dolarlık turistik bir yatırım yapacaktır. Onassis ise, yatırım değeri 400 milyon doları aşan bir kimya ve alüminyum tesisi kuracak Atina'da. Sonuç olarak, ekonomik durum, 1967 darbesinden önceki döneme göre biraz daha iyice görünüyor.

● *Sayısı 200 bini aşan gizli polis!*

Direnme, yeraltı faaliyeti veya karşı - ihtilale gelince. Görünüşe göre, Junta küçücük bir vızıltıya bile müsamaha göstermeyecek sertlikte davranıyor. Tam bir polis devleti olma marifeti gerçekleştirilmiştir artık. 20 bin tam sadık asker. 2. Diktatör Pattakos'un, sokağa atılan beyannameye bile ateş açan Sherman tankları ve sayısı 200 bini aşan gizli polis gücü. Hepsi Yunan CIA'sının adamı olan bu 200 bin hafiye dışında, sayısı 3 bini bulan taksi şoförü de özel bir eğitimden geçirilerek, istihbaratla görevlendirildi. Direnme harekatının öncülerine göre, Amerikan Merkez Casusluk Teşkilatı CIA'nın parasıyla bir Yunan CIA'sı kurulmuş olup bu teşkilat Amerikalı CIA ajanları tarafından yönetilmektedir. Yunanistan'da öğrendiğime göre, içerde ve yurdışındaki mukavemetçilerin sayısı 50 ile 60 bin arasındaymış. Yunanistan içinde faaliyet gösterenler, 3'erli gruplar halinde organize edilmişler. Böylece, bir yakalanma halinde, yalnız ikisini ihbar ve birini de kurtarma mümkün oluyormuş. Direnme hare-

Almanya'da faşist NDP komandoları azgınlaştı!

İsmail KAHRAMAN

Almanya'nın Frankfurt - Main kenti. 25.7.1969 günlerden cumadır. Hava sıcak. Kentin orta yerinde bir yapı. Burada bir toplantı salonu. Salona geçmeden büyücek bir avlu. İri demir parmaklıklı kapıları, dar bir caddeye açılır bu yapının. Ve bitişiğindeki eski evde ünlü Alman ozanı Johann Wolfgang Goethe doğmuştur!

Saat 18'e yakın. Yürüdük. 50 kişiydik önce. Kanunların halka tanıdığı pasif direnme hakkımızı kullanmak istiyorduk.

Kime karşı?

Almanya Milliyetçi Demokrat Partisi'nin (NPD) bir toplantısına karşı. Hortlayan faşizme karşı...

Gitgide çoğaldık. Gelen doldu avluya. Toplantının başlamasına daha var. Amacımız toplantıya katılmayı engellemek ve de onlarla tuttukları yolun çıkmazlığı konusunda tartışmak. Tümden caddeye açılan kapıyı tuttuk. Avluda kaynaşmalar. Bir fotoğrafçının makinasını aldılar elinden. Ve adamı hırpaladılar. Bu kez bizim cepheye yönelen ihtar sözleri kulaklarımızı doldurdu. Hopörlörlü adam **«defolup»** gitmemizi bağırdı. Bizde ona doğru **«asıl gitmesi gerekenlerin kendileri»** olduğu karşılığını verdik.

Meğer elinde hoparlör bulunan bu adam NPD partisinin Komandocubaşı'ymış. Aradan birkaç dakika geçti. 25 kişinin üstünde, iri kıyım ısmarlama herifler mantar gibi bitiverdiler oracıkta. Başlarında tıpkı polislerin kullandığı çelik miğferlerden vardı. Bellerine geniş palaskalar kuşanmışlardı. Kimileri de ellerine bir nevi çelikli eldivenler giyinmişlerdi. Birinin elinde ısırmaya hazır azgın bir itin ipi vardı. Önce iti iyice bir havlattılar. Sonra komandoya **«ileri!»** emri verildi. Komando yanaşık bir savaş düzeninde ağır adımlarla, göğüslerini şişire şişire bizim cepheye yöneldi. Birdenbire ne yapacağımızı anlayamadık. Herifler geliyordu ve de niyetleri kötüye benziyordu. Birdenbire başladılar vurmaya. Cephenin önünde bulunan arkadaşlardan ikisi insafsızca dövüldüler. Kan revan içinde bırakıldılar. Gözlerini morarttılar, boğazlarını sıktılar. Elbiselerini lime lime ettiler. Bizim cepheden aldıkları protesto levhalarını zafer çağrışmalarıyla yırttılar. İki arkadaşımız hastaneye kaldırıldılar. Birisi konuşacak halde değildi. Yerde uzanıyordu. Ağzından akan kan boğazına doğru süzülüyordu. Ve ön dişlerinin ağzına doluştuğu görülüyordu. Çok feci bir şekilde dövdüler. Kısacası ortalık bir savaş alanı gibiydi. Sonra bidolu polisler gelip olayı bastırdılar.

Alman basını olayı büyük bir üzüntü ile verdi. Bu üzüntü NPD Partisi'nin NSDAP yöntemlerini kullanıp, ortalığa terör saçmasından doğuyordu. Hortlayan faşizmin elle tutulan, gözle görülen bir yanıydı bu. (Taksimde gençliğin üstüne saldıran, oracıkta iki kişiyi öldüren sözde milliyetçilerimizin kulakları çınlasın!)

Başarısız darbe teşebbüsünden sonra itibarı beş paralık olan Kral Konstantin (sağda) ve direnç hareketinin lider Andreas Papandreu (aşağıda)

katının başında, halen İsveç'te yaşıyan Merkez Birlik Partisi'nin Lideri Andrea Papandreu bulunuyor.

Yunanistan'dan ayrıldıktan sonra İsveç'e de gittim. Stockholm'da, birlikte birkaç gün geçirdiğim Andrea Papandreu, hem Amerika'dan hem de, CIA'dan çok dert yandı bana. «direnme gücünün çok az parası olduğunu ve hemen hemen hiç silahı bulunmadığını» belirttikten sonra, «Bütün çabasını, Nato içindeki İnsan ilişkileri Komitesine teksif edeceğini ve böylece, komitenin amaçlarına karşı geldiği iddiasıyla, Avrupalı üye uluslardan, Yunanistanın Nato'dan sürülmesini isteyeceğini» söyledi. Andrea Papandreu'ya göre: «Avrupalı üye uluslar, insan haklarıyla ilişkin durumlarda, Amerika'dan daha hassas olduklarından, gösterecekleri, herhangi bir tepkiyle, Yunanistan'da seçimlerin yapılması için Amerika'nın baskısını isteyebilirler.»

İkinci stratejiye gelince, Papandreu «sürgünde bir özgür Yunan hükümeti» kurulması tasarısı üstünde çalışıyor. Bir sürgün hükümetinin başında, şimdi Paris'te yaşıyan Karamanlis'i görmeyi umduğunu söyliyen Yunanlı lider, sağ ve sol politik cephenin müşterek düşman Juntaya karşı bir birleşik cephe halinde, anlaşabileceğini belirtti. Fakat bu konu oldukça karışık ve güç bir görev olarak görünüyor. Andrea Papandreu'nun anlattığına göre, «böyle bir hükümetin, ilk önce bir yabancı devlet tarafından tanınması gerek. İsveç'in

ARMATÖR ONASSİS
— Cumhurbaşkanı adayı! —

özgürlük ve demokrasi aşığı sosyalist hükümeti bile, henüz buna pek arzulu görünmemekte. Çünkü, Yunanistan'da böyle bir tanınmayı haklı gösterecek oranda ciddi bir direnme hareketi başlamış değil.» Papandreu'ya, «Kendisinin, Roma'da yaşıyan ünlü bir komünist liderle anlaşma yaptığını» duyduğumu söyleyince, «Evet» diye karşılık verdi. «Bunu hür seçimler ve Juntayı devirmek için yapmıştım. Bunun ötesinde hiçbir bağlantımız yoktur.»

• Ne Çin, ne Rusya! sadece özgürlük...

Papandreu, Juntanın kendisini Rus ajanı olarak suçlamasına şöyle cevap veriyor: «Ben ne Rus komünizminin, ne Çin komünizminin peşindeyim. Benim karşı olduğum şey, diktatörlük ve diktatörlerdir. Ben sadece bir liberalim. Ama şunu da belirteyim ki; Juntayı devirmek için 'Bütün Partilere açık hür seçimler ilkesi' adına herkesle anlaşabilirim. Bunun dışında başka bir kombinezon olamaz.» Sürgündeki lider, kesin ve çabuk bir başarı beklemiyor. Mücadelenin uzun bir süreye dayandığı inancında.

Bazı direnmeci liderlerin, Onassis'i pek parlak bir umut olarak görmelerini acı bir gülüşle karşıladı. Ve dedi ki: «Onassis, herzamanki sözüyle, ben sadece bir işadamıyım, diye tekrarlamıştır. Çoğunluk Avrupalı işadamları gibi, bir bağış veya düşünsel katkı gibi davranışlarla ilişkisi olmayan Onassis'i muhtemelen, yeni karısı etkileyebilir.»

Son derece ilginç bir başka noktaya değinmek gerekiyor. Junta şüphesiz Amerikadan gelen bir uyarıyla, muhtemel seçimler için şimdiden hazırlıklara girişerek, Onassis'e cumhurbaşkanlığı teklifinde bulunmuş. Tabii sadece bir ünvan olmak şartıyla. Bu halde, Jaqueline Onassis de Yunanistan'ın bir numaralı kadını ünvanını edinmiş olacak. Doğrusu, Junta, diktatörlüğün reklam işleri için bundan daha ilginç bir plan bulamazdı.

Yaman işadamlığı özelliğine rağmen Onassis'in, bir diktatörlük adına böyle zor bir işin altına gireceği kanısında değilim. Ve özellikle bayan Onassis'in böyle bir şeye razı olacağını hiç sanmıyorum. Ancak seçimler dürüst yapılırsa ve böyle bir adaylık yine söz konusu olursa durum başka tabii.

Direnmeci liderlerin bir umudu daha var: «Başkan Kennedy'in insancı fikirlerinin etkisini taşıyan bayan Onassis'in, yeni kocasına, bu fikirlerden bazılarını aşılaması ve böylece, Juntanın demokratik isteklere eğilim göstermesi.» Bayan Onassis'in ötedenberi politikayla ilgilendiğini gösteren bir tutumu olmadığı bilinmekle birlikte, kocasını etkilemesi uzak bir ihtimal değildir. Andrea Papandreu, bunun çoktan gerçekleştiği iddiasını ileri sürdü bana. Söylediğine göre, «Kendisi Yunanistan'dayken, Bayan Onassis, direnme harekatına 500 dolarlık bir çek bağışlamış.» Papandreu, «Çeki bizzat elime teslim etti» diye açıkladı.

Stockholm yolunda, Roma'da görüştüğüm, Kral Konstantin, önümüzdeki yaz, Atinaya geri

döneceğini söyledi bana. İnancıma göre; dönerse, Juntayı devirme umudunu ve bütün yetkilerini yitirmiş olarak dönecek. Kralın sadece seçimlerin yapılma garantisini beklediği kanısındayım. Böylece zevahiri kurtaracağını sanıyor herhalde. Ancak Junta, seçimlere karar verse bile, seçimlerin ne menem bir şey olacağı konusunda kahin olmaya gerek yok tabii. Düzmece referandum sağlam bir delil olarak ortadayken, seçimlerin dürüstlüğünü ummak saçma bir şey olurdu. Olsa olsa, Papadopulos'un, -Kendi seçtiği sözüm ona rakiplerini yenerek- diktatörlüğün yüzüne bir kat yeni cila vurmasından başka bir şey beklenemez.

Bugün Yunanistan'da, sadece ve sadece(!) 2000 siyasi mahkum varmış. Bir kaç yüz de, işkence görmüş kişi. 2'si eski milletvekili biri ailece ahbabımız olan bir genç kız. 3 işkence görmüş kişiyle görüştüm Atina'da. Ağır işkence görmüş iki eski milletvekilinden birinin artık yaşama ihtimali kalmadığını söylediler. Öylesine vahşice zorlanmıştı adamcağız.. Askerlerin işkenceye tuttuğu kıza gelince. Bana anlattığına göre, kendisi, Junta aleyhtarı bildirilerin evinde bulunmasıyla ilişkin olarak. Atina ve Marathon arasındaki Dionysos askeri kampında, askerler önünde çırılçıplak soyularak, günlerce telli kırbaçlarla dövülmüş. Zengin babası hükümete 250 Bin TL. fidye vererek kurtarabilmiş onu. Tabii yarı ölü bir durumda. Bu korkunç işkenceyi, Grande Britagne Oteli'nin barında bir Yunan albayına nakledecek oldum. Meğer, bu albay olayın seyircileri arasındaymış. Yakışıklı, kültürlü ve çelebi görünüşlü bir hali vardı. Umursamaz bir bakışla, sadece «maalesef» diye bir laf edince, «Allahaşkına söyler misiniz?» diye atıldım. «Gayri medeni bir şey değil mi bu?.. Hiç olmazsa, daha önce yapıldığı gibi, kırbaç yerine, doğruluk hapı yutturulamaz mıydı, söyletmek için.» «Belki» diye cevap verdi Albay ve şöyle devam etti: «Ama biraz realist olalım. Mesele topumuzun ölüm kalım meselesidir. ve Junta kendi hayatı için savaşmaktadır. Karşı tarafın, bizi alaşağı ettiğini düşünün. Bize acaba ne olurdu o zaman?» Gülümsedi ve uzo dolu bardağından bir yudum çektikten sonra «Üstelik» dedi. «Bazen medeniyeti korumak için, biraz işkence gerektir.»

Başsağlığı

Arkadaşımız Can Yücel'in annesi, eski milli eğitim bakanlarından Hasan Ali Yücel'in eşi Refika Yücel, geçen hafta vefat etmiştir. Arkadaşımıza ve ailesine başsağlığı diler, acılarını paylaşırız.

ANT

Soyadının dokunulmazlığında varolan Teddy Kennedy!

PRENS KENNEDY SKANDALI

Mekin GÖNENÇ

Tam bir haftadır Avrupa ve Amerika'da yayınlanan tüm kapitalist organlarının sayfaları «Prens Kennedy»nin son rezaletiyle ilgili otomobil kazasına ait haber ve yorumlarla dolu. Verilen haberlerin çoğu, tam bir dedikodu niteliğinde. Yorumcuların üzerinde durduğu tek nokta ise, olayın, Prens Kennedy'nin 1972 yılındaki Cumhurbaşkanlığı adaylığını etkileyip etkilemeyeceği hususu üzerinde yoğunlaşmış bulunuyor. Ne var ki, sınıf açısından Yankee adaletinin (!) gerçek yüzünü ortaya koyan tek bir yorum bile yok gazetelerde. Oysa, gazetelerinde sütunlar dolusu olaya yer veren kişiler, duruşmayı yöneten yargıç James A. Boyle'e, soruşturmayı yöneten savcı Walter E. Steel ve Polis Şefi Dominic J. Arena'ya ve adli doktor Donald Mills'e yöneltecekleri tek soru ile tüm gerçeği bütün çıplaklığıyla kamunun gözleri önüne serebilirlerdi. Soru şu:

«Şayet kazayı yapan kişi Prens yerine zenci bir Amerikalı olsaydı, soruşturma ve duruşmayı yine aynı şekilde mi yönetirdiniz?»

*

Tabii ki sonuç böyle olmazdı. Önce zenciyi tutuklar, sonra da kazada boğulan genç kadının kurcalamadık yerini bırakmaz ve zavallı zencinin ağzından bir itiraf kopartabilmek için kendisini eşek sudan gelinceye kadar dayaktan geçirip ellerini kelepçeleyerek cinayet suçu ile zavallıyı duruşmaya çıkarırdınız.

Gazete haberleri içerisinde kişinin en çok kanına dokunan olay ve resimler, bir yığın genç Amerikalının yol boyunca otomobilleri durdurup Prens Kennedy'yi destekleyenlerden imza toplamaları... Kiminin elinde insan boyu pankartlar: «Kennedy, sana güveniyoruz!»

Kim için imza toplamaya çıkmış bu gençler? Bir savaş kahramanı, bir ilim adamı yada halkına ve insanlığa yararlı olmak için çırpınan bir idealist kişi için mi? Yoksa ciğeri üç para etmez bir salon zamparası için mi? Daha bu yaşta bu derece tutsak hale gelmiş kişilere genç demeğe insanın dili varmıyor. Ne var ki, her beş kişiden üçünün cebinde silah bulunan, her beş kişiden dördünün uyuşturucu madde kullandığı ve her beş kişiden beşinin de paraya allah gibi taptığı bir ülkenin gençliğinden daha fazlasını beklemek de zaten abes...

Üçüncü Kennedy'nin kişiliği hakkında doğrudan doğruya yada üstü kapalı çok şey yazıldı gazetelerde, fakat bizce kendisinin siyasi kişilik ve yeteneği hakkındaki en isabetli sözler, Kennedy'nin 1962 yılında Massachusetts senatörlük seçimlerindeki siyasi rakibi Edward Mc Cormack'ın televizyonda yapmış olduğu konuşmada yer almaktadır :

«Hey Teddy, şayet senin adın Kennedy yerine Edward Moore olsaydı, senin yetenek ve kişiliğindeki bir adamın senatörlüğe adaylığını koymağa yeltenmesi, şakadan başka bir şey olamazdı.»

ant yayınları sunar

MAVİ GÖZLÜ DEV

(Nazım Hikmet'in Hayatı ve Sanatı)

Yazan: Zekeriya SERTEL

Türkiye'nin fikir hayatında yıllarca Nazım Hikmet'le beraber bulunmuş, yurt içinde ve yurt dışında onunla düşünce, sevinç ve tasa ortaklığı etmiş tanınmış yazarımız Zekeriya Sertel, bu eserinde büyük Türk ozanının hayatını ve sanatını bir arada, şiirlerinden de örnekler vererek işlemekte, Nazım Hikmet'i anlamak isteyenler için değerli bir rehber sunmaktadır. Dindar Nazım Hikmet, Aşık Nazım Hikmet, Milliyetçi Nazım Hikmet, Devrimci Nazım Hikmet, Kavgacı Nazım Hikmet, Hapishanede Nazım Hikmet ve Yurt Dışında Nazım Hikmet bölümlerinden meydana gelen MAVİ GÖZLÜ DEV, ofset baskılı kapak içinde 336 sayfa 10 liradır

Ant'ın Öteki Kitapları

- DİNLE YANKEE, Wright Mills, 10 Lira
- TÜRKİYE'DE İLERİCİ AKIMLAR Yıldız Sertel, 15 Lira
- ÇİZGİLİ DÜNYA Ferruh Doğan, 5 Lira
- İNCE MEMED I (9. Baskı) Yaşar Kemal. 15 Lira
- İNCE MEMED II (2. Baskı) 15 Lira
- MİLLİ KURTULUŞ CEPHESİ Douglas Bravo, 5 Lira
- DÜZENİN YABANCILAŞMASI İdris Küçükömer 7,5 Lira
- ANARŞİZM Duclos - Cohn Bendit. 7,5 Lira
- ROMAN GİBİ Sabiha Sertel, 15 Lira
- SİYAH İKTİDAR Stokely Carmichael 7,5 Lira
- YAŞANTIM Yevtuçenko, 5 Lira
- NAZIM HİKMET'İN POLEMİKLERİ Kemal Sülker, 7,5 Lira
- SABAHATTİN ALİ DOSYASI Kemal Sülker, 7,5 Lira
- GERİLLA NEDİR Alberto Bayo, 5 Lira
- SAVAŞ ANILARI (2. Baskı) Che Guevara, 10 Lira
- ÜÇ ANADOLU EFSANESİ Yaşar Kemal, 10 Lira
- ORTADİREK Yaşar Kemal, 15 Lira
- YER DEMİR GÖK BAKIR (Tükendi) Yaşar Kemal, 15 Lira
- ÖLMEZ OTU (Tükendi) Yaşar Kemal, 15 Lira
- MARKSİZMİN TEMEL KİTABI (Toplatıldı) Emile Buns, 5 Lira
- GERİLLA GÜNLÜĞÜ (Toplatıldı) Che Guevara 10 Lira

Genel Dağıtım: ANT YAYINLARI P. K. 701 — İstanbul
İstanbul Dağıtımı: GE-DA
Ankara Dağıtımı: Aydın Kitabevi
Ege Dağıtımı: DATİC

Zapata

Meksikanın ünlü köylü devrimcisi Emiliano Zapata niçin savaşmıştı ?

Zalim hükümetlerden elinizde şapkanızla değil, silahla adalet isteyiniz.
EMİLİANO ZAPATA

1910 yılında Meksika, **hacienda** adı verilen büyük malikanelerle kaplı bir ülkeydi. Hacienda'da işgücünü malikaneye borçla bağlı yarıcılar ve kiracılar sağlardı. Hacienda üretimi, daha çok geleneksel ve tekdüze bir çizgi izlerdi. Malikane sahipleri çiftliklerine mümkün olduğu kadar az para yatırırlardı. Üretim kısmen tüketime gider, kısmen de pazar için yapılardı. Bu satıştan elde edilen gelirin bir parçası hacienda'da üretilmeye ihtiyat maddelerinin satınalınmasına gider, geri kalanı da büyük şehirlerden birinde ailesiyle birlikte rahat bir hayat süren **hacendado** (hacienda sahibi) tarafından harcanırdı.

Milletin siyasi, ekonomik ve sosyal hayatı, hacendado'lar, askeri, siyasi, dini kuruluşların yukarı kademeleri ve zengin tüccar ve işadamlarından kurulu bir oligarşinin hakimiyeti altındaydı. Bunların hepsi de, bir avuç yabancı kapitalistle zımni işbirliği halindeydiler. Halkın çok büyük çoğunluğu, borçla hacienda'lara bağlanmış köylülerdi.

....

Emiliano Zapata, Morelos'ta Anenecuilco'da doğmuş bir **mestizo** (melez) idi. Doğum tarihi 8 Ağustos 1879'dur. Babasının küçük bir toprağı yada **rancho**'su (çiftliği) vardı. Zapata çiftlik işlerinde babasına yardım eder, yöredeki ilkokula giderdi. Emiliano 18 yaşındayken babası öldü, anasıyla üç kızkardeşinin bakımı onun üzerine kaldı. Emiliano, babasının rancho'sunu devraldı, ayrıca komşusu olan hacienda'dan biraz toprak kiraladı. Burada karpuz yetiştiriyordu. Giderek, tahıl taşıyarak gelirini artırmak için kendisine bir katır kervanı düzebilecek kadar ilerletti işini.

Çok geçmeden düzenle çatışmaya başladı. Irgatları hacienda'lara, yöre polisine rurales'e (kır jandarması) karşı koruyordu. Bu faaliyeti yüzünden birkaç kere eyalet dışına kaçmak zorunda kaldı. Bir keresinde de kısa bir süre askere alındı.

Eylül 1909'da Anenecuilco'lular Zapata'yı köy savunma komitesi başkanı seçtiler. Görevi, yüzyıllar süregelen bir adete göre, topluluğun çıkarlarını korumaktı. Başkan sıfatıyla, Cumhurbaşkanı Porfirio Diaz ve Morelos Valisi Pablo Escandon'a karşı köyünün haklarını savunmak için ilkin yürürlükteki hukuk kurallarından şaşmadı. Köyün dilekleri yerine getirilmeyince ve komşu hacienda El Hospital, Anenecuilco topraklarına tecavüzü durdurmayınca, 1910 yılında iki kez köyün başına geçip kan dökmeden hacienda topraklarını işgal etti ve köylü arasında bölüştürdü.

Onu tanıyanların dediğine göre, Zapata, içten, sade alçakgönüllü, ama yaman bir kişiydi. Sonraları da adamlarına karşı, hele köylülere karşı anlayışlı davranmış, kendini saydırmıştır. Doğuştan kabiliyetliydi, kolay öğrenirdi. İnsanları çabuk tanır, sorunlarını anlardı. Kolay kolay oyuna gelmezdi. Zapata her zaman charro (kovboy yada küçük çiftçi) kılığında dolaşırdı, yerli peon'un tipik beyaz poturunu (calzones) giymezdi. Kendi de ranchero idi. Doğup büyüdüğü köy, mesela Oaxaca ve Chipas'takiler gibi bir yerli topluluğu değildi. Buralarda yaşayanların hepsi, yada çok büyük bir kısmı yerli lehçesi konuşurlar, kendilerini önce kendi etnik gruplarının üyeleri, sonra Meksika'lı sayarlar. O da sayarlarsa... Zapata'nın en sevdiği eğlence, çok usta olduğu charreada, yani rodeo idi. Mestizo çiftçilerin tipik sporudur bu. Hiç değilse az buçuk okuması yazması vardı ve federal orduda hizmet görmüştü. Orduda atçılık ve önderlikte olağanüstü bir kabiliyet gösterdiği için kısa zamanda çavuş olmuştu. Eski Zapata'cılardan Octavio Paz, nefis charro kıyafeti, süslü eyerleri ve yağız atları, belinde tabancası, elinde silahıyla Zapata'nın görünüşünü anlatırken, «ardından gelen hayranlarının karşısında gerçekten milli tipin en haliş örneği olarak çıktığını» söyler.

1910'da Coahuila eyaletinde zengin bir hacendado'nun oğlu olan Francisco Madero, 1876'dan beri Meksikanın diktatörü olan Porfirio Diaz'a karşı ilk devrim hareketini başlattı. Madero'nun toprak reformundan da söz etmesi üzerine, Zapata derhal kendisine taraftar topladı ve Madero ile de ilişki kurduktan sonra Morelos'ta devrimi başlattı. Cuautla'nın 1911

Söke düzündeki ırgatların dramı

Avuç etim beg evine taşındı
Damar kanım bardağına boşandı
El öpmeyen dudaklarım aşındı
Arz ederim haklarımı ver benim

«Ova çok sıcak bu yıl. Bir de sinek bitmiş!.. Cibinliği delip geçiyor. Kanımızı emdi eyce. Candan bezdik. Yüz lira gündelik versen gene çalışan olmaz böyle...»

«Neden?»

«Takatımız tükendi. Belimiz yanımız ağrıdı, kırıldı. Doğrulsak eğilemeyiz. Şu ellerime bir bak. Herkesin böyle. İlk günler kızgın hayıt dalı bastık yaralara. Ellerimizi tuzlu suya soktuk. Sonra da dağladık kabargıçları. Deri kalınlaşsın, yara iyileşsin diye. Gene kabardı, gene kabardı. O çalışmaya el mi dayanır, ayak mı? Bak şu omuzlarıma bir. Sırtımızın ıslağı kurumaz terden. Çağşır olur sonra giydiğimiz. Çiğinlerimizi sürter. Her yanımız yara. Yaralarımızı ağaç dallarıyla dağlarız. Yakması gebertiyor valla.»

«Kaç gün oldu köyden çıkalı?»

«Üç ayı geçti. Gurbetten gittim. Bir aydan çok gezdik Ege köylerinde. İş aradık hep. İş yok. Çalışamadık. Borca girdik. Sonra Söke düzüne indik. Çapa çıkmış dediler, dayıbaşıları köye tel çekmiş dediler. Bir akrabamı buldum orda. Dayıbaşı e. Ona sığındım. Çapaya girdin mi kıyasıya çalışın. Dur yok durak yok. Uyku yüzünü nerden görecen...»

«Gündelik ne verdiler?»

«Gündelikçi değildik. Götürü çalıştık biz. Beğ gündelikçi çalıştırmaz. Tez bitsin diye çalıştırmaz. Götürüde alabildiğine çalışırsın. Gece saat üçte başlardık, akşam yedide boşlardık. Yedide de boşlatmaz ya dayıbaşı, karanlık çöktü mü yemek yenmez sinekten. Oğul gibiler. Dişimizi sıkardık. Bu mevsim geçti mi iş bulunmaz.»

«Pamukları kim sular?»

«Suya herkes kalamaz. Her postadan beş-altı kişi. Onlar da gece gündüz çalışır. Şimdi cetvel atıyorlar. Dee üç-dört metre toprağı kürüyüp yığıyorlar uzunlamasına. Aralarından su geçecek...»

Memed Gök, Konya - Bozkır'ın Çat köyünden. Onbeş yaşında. Altı kardaşın en büyüğü. Beş yıldır Söke düzüne iner. Orda beyler iş verirse çalışır. İş bulamazsa döner, dolaşır, bir yığın borçla kamçılanır. İki yıl önce bir gelmiş İstanbul'a. Gezgin satıcılık yapmış. Belediye zabıtası aman vermemiş. Tut etmiş Ege'nin yolunu. Şimdi ordan gelir.

«Çapa bitti. Postalar dağıldı. İş bulunmaz gayrı orda,» diyor, ekliyor arkasından. **«Hışım gibi çalıştırır beğler adamı. Elleri kanlı mı ne? İt yerine koymazlar. Dikleşsen kovarlar. Onun için boyun eğiyoruz. Eğmesen ne edecen...»**

Şesi iyice kısılmış Memedin. Yüzü gün yanığı. Derisi kavrulmuş, pul pul dökülmüş. Cansız, kapkara. Gözleri çökük, gözbebeği fersiz. Hep Fahri Tanman'dan yakınıyor. Ezik, buruk:

«Hele o Fahri beğ (Fahri Tanman)...» diyor. Sürdürüyor sonra: **«Hiç acımaz ameleyi, Kelce bir şey ya, nasıl azarlar. Canavar gibi. Elinde bir şeyi var. Gözüne tutar, arkansıra dolaşır. Tarlanın ta öte ucunda ufacık bir ot olsa gürü onunla. Hemen dırdıra başlar gayrı. Söğmesi, sayması bitmez. Bir guruşu kıskanır bizden. Öfkeleniveri de bir gör... Onun yerinde girdik çapaya biz. Uçsuz bucaksız Fahri beğin yeri. Koyun sürüleri, arıları, atları, motorları sayılmaz. Çok. Ne istersen var. Devlet gibi eyce. Her yere konaktan yüksek evler çökermiş...»**

«Kaç posta çalıştınız?»

«Bizim köyden on kadar vardı. Her posta 25 - 30 kişiden olur. Her postanın bir dayıbaşısı, bir aşçısı olur. Onların parası da çapacıların sırtından çıkar. Bozkırın öteki köylerinden de vardı. 40 kişi Karaviran'dan, 30 kişi Soğucak'tan. Bilemeycem. Sorkun'dan, Karacahisar'dan, Dere'den, Dağkolu köylerinden çoklardı. 52 gün çapa vurduk.»

«Dayıbaşları sizi korur mu beylere karşı?»

«Binde bir. Hep beğden yana olur dayıbaşları. Dayıbaşları bizimle bir olsa... Beğden çok dayıbaşları sıkar bizi. Onlar beğe karşı gelemez. Memed Akgül geldi de ne oldu?»

«Ne oldu?»

«Kovdu Fahri beğ onu. Zor yerini vurdurdu. Gündelikleri 7,5 liraya gelmiş. Onlar da ikirciklenmiş. Müdür beğe söylemiş. Sonra kovdular.»

«Memed iş bulabildi mi ordan kovulunca?»

«Buldu ya bir şeye yaramaz. Kimi köye gitti. Kimi de Abdullah beğde suya kaladı, kesik attı. Onlardan artan yeri bize vurdurdular. Dört yüz dönümünü her posta birer gün vuracak, dediler. Bütün postalar vurduk birer gün. Dört yüz dönümünü de Denizli'liler çapaladı, onbir lira gündelikle.»

«Aşçınız kimdi sizin? Ne yer ne içerdiniz?»

«Kendi aramızda kumanya düzerdik. Kuru fasülye, nohut, mercimek yerdik.»

«Ayrı bir şey? Et, süt, yoğurt gibi şeyler..»

«Heç yemedik. İşten değil, dişten artar. Herkes borçlu, sıkıntılı...»

«Suyu nerden alırdınız?»

«Tankerler getiriyor suyu. Nerden getirdiğini bilmeyiz. Dereden mi, azmaktan mı? Çoğu bulanık olur. İçinde kumlar kaynaşır. Mendillerimizle süzer de içerdik...»

«Paranızı kolay alabildiniz mi? Kesmeden verdiler mi?»

«Nerden? Dört gün sonra aldık. Beğe kalsan bir hafta sora alacaktık. Para bankada, dedi. Bankadan da perşembeden perşembeye çekermiş. Dayıbaşına yalvardık. O da Çaylak, diye bir beğ var. Ondan borç aldı da verdi bize. İki yüz lira avadanlık borcu verdik. İki - üç yüz lira da yemişimiz var dört günde. Söke'de para çok yenir. Her şey pahalı.»

«Kaç lira kazandınız?»

«500 - 1000 arası. Çoğu hiç kazanamadı. Hastalandı, borca girdi.»

«Bey ne kadar kazandı, düşündüler mi orda hiç?»

«O çok kazanır yahu! Hesabı baş mı olur onun! Orda hesap edip dururlardı akşamları da. Dee milyonların milyonuymuş...»

«Burda ne yapacaksın şimdi?»

«İş yok. Satıcılık edecem. Belediye de çok sıkıyormuş ya...»

Osman Y. ÇOBANOĞLU

ANT'ın yeni kitabı

Çağımızın en tanınmış devrimcilerinden biri olan Meksika'lı köylü lideri Emiliano Zapata hakkında Türkiye'de pek az şey bilinmektedir. İçinden yetiştiği ve ölünceye kadar beraber olduğu Meksika köylüsü adına toprak reformu ve demokratik haklar için bayrak açan Emiliano Zapata, Sovyet Devrimi'nden önce Orta Amerika'yı devrimci mücadele ortamına sürüklemiş, bir süre için de başarılı olmuştur. Zapata'nın devrimci mücadelesinin niteliği ve kesin başarıya ulaşamamasının nedenleri halen bütün dünyada tartışma konusudur.
Genç bilimadamı Robert P. Millon, derinlemesine bir araştırma sonunda meydana getirdiği bu eserinde Zapata'yı ve devrimci hareketini çeşitli yönleriyle tanıtarak devrimler tarihi içinde gerçek yerine oturtmaktadır. Lüks krome beş renkli ofset kapak içinde 142 sayfa, 5 Lira.

mayısında Zapata'cılar tarafından kuşatılıp ele geçirilmesi, güneyde kesin bir zafer oldu. Yine o ay içinde Pascual, Orozco ve Pancho Villa, Ciudad Juarez'i zaptettiler. Diaz hükûmeti devrimcilerin zaferini kabul etmek zorunda kaldı.

Zapata'cılar başlangıçta Madero'dan yanaydılar, ancak çok geçmeden Diaz bürokrasisinin ve federal ordunun yine ayakta durduğunu hiçbir reforma gidilmediğini gördüler. Yeni diktatöre başkaldırdılar. 1911'de toprak reformu ve demokratik hakların gerçekleştirilmesini öngören ünlü Ayala Planı'nı ilan ettiler.

1913 Şubat'ında Madero yönetimi, Zapata'nın amansız düşmanlarından General Huerta tarafından devrildi ve eski düzeni destekleyen yeni bir dikta rejimi kuruldu. Huerta başlangıçta Zapata'yı çeşitli vaadlerle satınalmaya çalıştıysa da, köylü lideri bu aşağılık tekliflere şu tarihi cevabı verdi: **«Kölelere layık bir barış yada mezarda barış istemiyoruz biz... Özgürlük temeli üzerinde, siyasi inancımızın öngördüğü siyasi reform ve toprak reformu temeli üzerinde barış istiyoruz. Biz, kardeşlerimizin kanı üzerinde pazarlığa oturacak tıynette adamlar değiliz. Ne de kurbanlarımızın kemiklerine basarak devlette ve kilisede mevkilere konmaya niyetimiz var.»**

Güney'den Zapata kuvvetlerinin, kuzeyden de Anayasacılar, yani Venustiano Carranza ve Pancho Villa'nın kuvvetleri 1914 Temmuz'unda Huerto kuvvetlerini dize getirerek diktatörü Meksika'dan kaçmaya mecbur ettiler.

Ne var ki bu diktatörün devrilmesi de devrimin gerçekleşmesine imkan vermedi. Anayasacıların Villa ve Carranza hizipleri arasında ayrılık baş gösterdi. Üçüncü bir kuvvet teşkil eden Zapata'cılar ise, daha çok Villa'cılardan yana bir eğilim gösteriyorlardı. Zira Carranza'cılar, reform fikirlerine karşıydılar, Villa'cılar ise Zapata'nın Ayala Planını olduğu gibi kabul ettiklerini açıklamışlardı.

Eski düzeni sürdüren Carranza'cılar, bir yandan Villa, bir yandan Zapata kuvvetlerine karşı savaşmak zorunda kaldılar. Nihayet 1915 yılı sonlarında Carranza'nın kuvvetleri, Villa'cıları ezmeye muvaffak oldu.

Buna karşılık Carranza'cılarla Zapata'cılar arasındaki mücadele uzun süre devam etti. Güney Meksika'nın büyük kısmı Zapata Ordusu'nun denetimi altındaydı. Başkent Meksika birkaç kez Zapata ve Carranza kuvvetleri arasında el değiştirdi.

Nasıl oluyordu da Zapata'cılar, mükemmel teçhizatlı bir orduyu tek başına altedebiliyorlardı? Zira, Zapata'nın ordusu, devrimin büyük ordularından hiçbirine benzemiyordu. Müzmin teçhizat sıkıntısı çektiklerinden Zapata'cılar gerilla savaşı taktiklerine başvurmuşlar ve bu işte usta olmuşlardı. Esas örgüt biçimleri çeteydi. Sayıları birkaç düzineden birkaç yüze kadar değişebilen, her biri Zapata'ya karşı sorumlu reislerin kumandasındaki bu çeteler, gerektiğinde büyük çarpışmalar için kısa zamanda bir araya gelebiliyorlardı. Çetelere adam ve iaşeyi sağlıyordu. Buna karşılık, Zapata ordusu, askerlerini münavebeyle üç ay savaş hizmetinde, üç ay tarlada çalıştırmayı adet edinmişti. Yani kısacası, Zapata'cılar, silahlanmış halktı.

Güneylilerle birlikte çarpışan aydınlardan Octavio Paz, Zapata'nın yumuşak kalbli olduğunu, çok kere kusurları bağışladığını, fakat hainlere ve kendi halinde köylülere eziyet edenlere aman vermediğini söylüyor. Zapata, silahlı hareketin başlıca desteğinin köylülerden geldiğini, onların güveni kötüye kullanılırsa devrime karşı dönebileceklerini anlamıştı.

1917 yılı başlarında ve 1918'de Carranza kuvvetleri, Morelos'a birkaç baskı verip köylüleri öldürdüler, ekinleri yaktılar, davarları sürüp götürdüler. Bu haince saldırılar yüzünden Morelos'ta açlık ve sefalet aldı yürüdü. Çok kimse açlıktan öldü. Zayıf düşen çoğu da 1918'de Carranza kuvvetleri, Morelos'a birkaç baskın verip köylüleri öldürdüler, ekinleri yaktılar, davarları sürüp götürdüler. Bu haince saldırılar yüzünden Morelos'ta açlık ve sefalet aldı yürüdü. Çok kimse açlıktan öldü. Zayıf düzen çoğu da 1918'de eyaleti kasıp kavuran «İspanyol nezlesi»nin kurbanı oldu. Zapata'nın adamları arasında çözülmeler görüldü. 1918 ağustosunda dört Carranza'cı yürüyüş kolu Morelos'a saldırdı. Aralık ayında General Pablo Gonzales, kırk bin kişinin başında eyalete girdi. Düşmanın ilerlemesi karşısında bazı Zapata'cılar teslim oldular. 1915'te Meksiko'dan çekilen 70 bin Zapata'cı askerden 1919'da sadece 10 bin kişi kalmıştı. Buna rağmen güneyli devrimciler federal kuvvetlerle hâlâ yiğitçe savaşıyorlardı.

Zapata, kuvvetlerinin gitgide azalması karşısında duyduğu endişe yüzünden, Carranza'cı albay Jesus M. Guajardo'nun dikkatle hazırladığı bir tuzağa düştü. Albayın kuvvetlerini Zapata'yla birleştirmeyi önermesi üzerine, Zapata bu iş için at sırtında Chinameca hacienda'sına girdiği sırada vurulup öldürüldü.

Ne var ki, Zapata'cılar, liderlerinin ölümüne rağmen, Alvaro Obregon rejimi 1920'de gerçek bir toprak reformu vaadederek kendileriyle barışıncaya kadar Ayala Planı'nın gerçekleşmesi uğrunda inatla döğüştüler.

EMİLİANO ZAPATA
— Devrimci köylü lideri —

Emekçileri hor görürken, kendi geçmişini inkar edenler!

TÜRKİYE sosyalist hareketi iç çekişmeler dolayısıyla en kritik günleri yaşamaktadır. Tek sosyalist örgütün yöneticilerinin tutumu çoğu sosyalistler tarafından eleştirilmekte, hareketi yine sosyalist örgütün önderliğinde daha sağlam bir devrimci çizgiye oturtmak için geniş çapta araştırmalar, tartışmalar yapılmaktadır.

Ne var ki, bu kaosta bazı kişiler ve yazarlar, emekçi sınıfların örgütlü hareketini sağlıklı bir yapıya kavuşturmak çabası yerine, emekçi sınıfların tarihi rolünü inkar etmek, başka yol ve yöntemler aramak kolaylığına kaçmaktadırlar.

Bu tipler içerisinde en dikkati çekeni, şüphesiz, Türkiye İşçi Partisi'nin halen İstanbul milletvekili olan Çetin Altan'dır. Dört yıl süreyle «işçi sınıfının öncülüğü» sloganını dilinden düşürmeyen Çetin Altan, parti içi çatışmalarda partiyi arkadan hançerleyerek siyasi hayatına kendi eliyle son verdikten sonra, tirajı süratle tepetaklak giden Akşam'daki sütununda emekçi kitlelerini de karşısına almış, yıllardır bilinen bazı gerçekleri sanki yeni keşfedilmiş gibi kullanarak «işçi ve köylüleri bir aydın kadronun vesayetine teslim etme» propagandası yapmaktadır. Ve ne gariptir ki, bu propagandayı yapan Çetin Altan halen TİP'in üyesi ve milletvekilidir. TİP'lilerin verdikleri oylarla seçildiği ve dokunulmazlık zırhını sırtına geçirdiği milletvekilliğinden hâlâ maaş almakta, ondan sonra da emekçi partisine, milletvekillerine en bayağı ifadelerle dil uzatmaktadır.

Evet, Türkiye'nin siyasi hareketi sayısız eyyamcılık örnekleriyle doludur, ama herhalde böylesi bir örneğe pek rastlanmamıştır.

Kaldı ki, bugün emekçi sınıfların tarihi rolünü inkar eden Çetin Altan, aslında kendi kendisini inkar etmektedir. Çetin Altan'ın nereden kalkıp nereye geldiğini, kaç derece çarkettiğini tesbit etmek üzere kendisinin bugün Akşam'da ve üç yıl önce ANT'ta yazdığı yazılardan birkaç örneği okurlarımıza sunuyoruz:

«En yetkili Amerikan uzmanlarının yaptığı bu bilimsel araştırmadan sonra Türkiye'yi yönetenlerin halkın serbest iradesiyle seçildikleri iddiası iyiden iyiye havada kalmaktadır. Bu kütlelerin içinde tutsak oldukları sosyal yapıyı kırarak anayasayı doğru dürüst uygulatacak bir güç olmaları bugünkü koşullar altında imkansızdır.»

(AKŞAM - 4.8.1969)

«İşçi sınıfının öncülüğü sözü boşuna edilmemiştir. Çünkü ancak emekçi sınıfı iktidara geldiği zaman kendisinin dışında sömürülecek bir sınıf bulamıyordu. Emekçi sınıfın dışındaki bütün sınıf ve tabakalar için ise daima sömürülebilecek bir emekçi sınıfı mevcuttur. Bu sebepledir ki, yalnız ve yalnız emekçi sınıfının yapısı ve karakteri uygundur sosyalizmi uygulamaya... Bu sınıfın örgütüne katılmadan ve onun kontrolüyle örgüt ağırlığına girmeden kimse uygulayamaz sosyalist bir düzeni...»

(ANT - 10.1.1967)

«Sosyal bir yapı değişikliğini sadece bu kütlelerin inisiyatifinden bekler görünmek, aslında demagoji yapmak ve hiçbirşeyin değişmesini istememek demektir.»

(AKŞAM - 4.8.1969)

«Anayasanın yüzde yüz uygulanmaya zorlanacağı bugünkü demokrasi ortamı, partisiz geçmiş siyasi devirlerin hepsinden daha çok sosyalist dönüşüme birikim yapmaktadır. Emekçi sınıfının dilsiz bir kadro kölesi biçimine girdiği bir ortamda sosyalist gelişme olamaz. Tam tersine, emekçi sınıf kendisine sosyalist diyen kadro ile çatışabilir ve sosyalist hareket yörüngesinin dışına sapabilir. Sosyalist parti henüz cılızdır, sözü de geçerli değildir. Bu partiyi güçlendirmek sosyalistlere düşer. Sosyalistlerin bir kısmı partiyi güçlendirmek yerine, dışarıda kalıp boyuna onun zayıflığını öne sürmektedirler. Bu da, sosyalistçe bir görüşe ve davranışa uygun düşmemektedir.»

(ANT - 31.1.1967)

«Ve bu kadar koyu bir bilinçsizlik milli iradenin kaynağı olarak gösterilmekte ve bu iradenin Türkiye'yi kurtarıp kalkındıracak en esaslı kadroyu bularak seçeceği iddia edilmektedir.»

(AKŞAM - 4.8.1969)

«Sınıfınızın siyasi örgütü, Türkiye'nin tek emekçi partisi olan Türkiye İşçi Partisi'dir. Böyle bir siyasi örgüt içinde ağalara, kompradorlara, sömürücülere ve onların kapitalist partilerine karşı denge tutmamız gerekmektedir. Bunu başaramadığınız, varlığınızı ispat edemediğiniz sürece ensenizde boza pişirilmeye devam edecektir... Emekçiler anlamaktadırlar bu sözleri. Türkiye'de sosyalizm böyle kurulacaktır. Sosyalizmin bilimselliği halktan yana olup olmamayı piyangoya bırakmaz. Bu yüzden de mücadelede örgütlü emekçi sınıfının öncülüğünü şart koşar. Peşin bir hükümle emekçi sınıfının henüz bu uyanışı gösteremeyeceğini öne sürmek, bizce büyük bir hatadır. Emekçi halkın örgütlü baskısı ve kontrolü olmadan iktidara sosyalist tanınmış kişiler de gelse, kendilerinden başka kimseyi kurtaramazlar. Bu bilimsel bir gerçektir.»

(ANT - 11.4.1967)

«Nüfusun üçte biri endüstri işçisi olmadığı zaman sermaye demokrasilerinin yabancı ülkelere bağlı bir sömürü düzenini meşru göstermeye çalışmaktan başka bir işe yaramayacağını ortaya koymıya uğraşmamız boşuna değildir. Geri ülkeleri büsbütün çökertmek için gayet ustaca tezgahlanmış bir tuzağın içine düşürülmüştür Türkiye...»

(AKŞAM - 4.8.1969)

«Türkiye'de sınıf ayrımını en iyi köylüler anlamaktadır. Yarım aydınlar ise bir türlü çakamazlar bu sınıf işini... Bu gidişle de çakacakları yoktur... Uzun süre uğraştım bu yarım aydınlarla... Öylesine aptalca sorularla karşılaştım ki, uğraşmaktan vazgeçtim... Türkiye sosyalist döneme geçtikten sonra bu yarım aydınlarla epey sıkıntı çekecektir.»

(ANT - 25.4.1967)

«Bu tuzağın bütün variyantlarını lif lif incelemeden halka dayanma edebiyatıyla nutuk patlatmak, ya bu tuzağın içine düşmek, yahut da bu tuzağı görmezlikten gelmek demektir.»

(AKŞAM - 4.8.1969)

«Sosyalist örgütü yetersiz bularak asıl ağırlığı başka bir örgüte yükleme hesabı her zaman ters çıkacak ve son tahlilde elde fazla bir şey kalmadığı anlaşılacaktır. Ayranı mürekkep yapmaya kalktın mı, ayrandan da olursun, mürekkepten de...»

(ANT - 9.5.1967)

Takdir okuyucunundur!

Kazıklı Voyvoda!

Türkiye polisinin yurt içinde ve yurt dışında gözleri kamaştıran son başarısını çamurlamaya kalkışmayın.

Çamurlayamazsınız!

Ey yaygaracı küçük beyler!

Sırıklı serpme ile kelebek avlar gibi, böyle incitmeden, haydut avlayan polisi bana siz dünyanın neresinde gösterebilirsiniz.

Ben açık açık yazdım... Bu cins soyguncu gâvurların amansız düşmanıyım. Benim elimde iktidar olsaydı da tutulup karşıma çıkartılsalardı, hemen kazıklatıverirdim. Hele bu kaatil soyguncu Maks! Vallahi ben emniyet direktörünüz olsaydım şimdiye kadar kırılmadık kemiği kalmazdı.

NİZAMETTİN NAZİF
(Yeni İstanbul - 6.8.1969)

Küçüklükler Uzmanı!

Büyükde gözü olan küçüğü de bulamaz. Bunu unutmayın! Eski dilde tûli emel denilen bir hal vardı. Bunun türkçesi «uzun uzadı şeyler istemek.» Bugün Türkiye'deki siyasi hava böyle... Bu hava basını da kendi esintisine alıyor. Hepimiz büyük işler, büyük dâvalar, hulâsası büyüklükler, önemlilikler içinde ve peşindeyiz. Siyasi huzur mu? En azından toprak reformunu şart koşuyoruz. Çoğumuz biliyor ki, toprak reformu bir équivoque (tahtravalli) ve zor dâvadır... Bir tûli emeldir. Bunu bırakıp da daha küçük şeyler istesek veya arkasından koşsak muvafak oluruz. Ve o başarı nisbetinde bir huzur ve refah sağlayabiliriz. Onu yapmayız. Bence memlekette huzur, yalnız böyle büyük davaların halline bağlı değildir.

BURHAN FELEK
(Cumhuriyet - 4.8.1969)

haftanın karikatürü

(Günaydın - 2.8.1969)

BAKAN MI, REKLAM PRODÜKTÖRÜ MÜ?

Ah şu "İmamın Karısı„ '..

Öyle bir devirdeyiz ki, bazı Avrupalı muhabbet tellallarının cinsi cazibe noktasından sermayelerini rahibe kisvesi altında teşhir edecek, böylelikle din kisvesini orospu kombinezonu diye kullanacak kadar alçalmaları Avrupalılaşma yolunda nihayet bize de model olmaya başlamıştır. Sebep olanları, sebebi istismar edenler ve istismarı benimseyenleriyle beraber şu «İmamın Karısı» hadisesinden daha iğrenci, komünist dünyaya kadar cihanın hiçbir topluluğunda bulunamaz. Bu kadının üzerinden gazete reklamlarını ve afişleri süsleyen «İmamın karısı» sıfatını kaldırdınız mı, geriye herhangi bir randevu evi mamasının biçeceği basit fiyattan başka bir şey kalmaz. Kadının şimdiki isteklileri ise, onu değil, imamet mefhumunu istifraş etmeye (yatağa almağa) taliptirler.

(Bugün - 7.8.1969)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHI NACI, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: ALPAY KABACALI ● Teknik Sekreter: INCI ÖZGÜDEN ● Idare Yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - ISTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci - ISTANBUL ● Dizgi ve Tertip: ES-İN MATBAASI ● Baskı: VATAN MATBAASI

● Taşra Dağıtımı: HÜRRIYET DAĞITIM A. Ş. — Cağaloğlu - Istanbul, Tel.: 27 38 54 ● Istanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 - ISTANBUL. Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira, Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● Ilan: Santimi 25 Lira; Yayın Ilanları yüzde 50 indirimlidir ● Tam sayfa yayın ilanları 1500, yarım sayfa 800 Lira'dır ● Küçük yayın ilanları kelimesi 75 Kuruş'tan kabul edilmektedir.